

AKATALPA

Eylül 2009 - Sayı 117

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

AKATALPA'YA KARDEŞ: AKATALPA ÖYKÜ

Ahmet TELLİ

AHKER

I/

Büyükbüyük nine alacakaranlıkta bir gölge gibi kalkıp cezvesini, kallavi fincanını ses-sizce alırdı teldolaptan. Sonra cezvesini sürmek için, maşasıyla külleri bir yana itince, ahkerler belirirdi mangalda. Öyle gözgöz, Öyle kıpkızıl, bütün geceyi ısıtan iri ahkerler. Ve ben çocuk kalbimle onları mangala düşmüş yıldızlar sanırdım.

Büyükbüyük ninem, her gece bu yıldızlarda pişirirdi kahvesini.

II/

Harflerle üstü örtülmüş
Bir ahker olsa gerek şiir

Yine de yanar birinin canı

Kalbiyle açmakta çünkü kitabı

Temmuz 2009

Her şeyi yaşadığımı ve doyduğumu sanırdım, değilmiş. Kadim ve yeni arkadaşlarımızla, Bursa Edebiyat Kültür Derneği'ni kurmasaydık, hayatın bir boyutunu hiç yaşamadan geçip gidecektim meğerse dünyadan. Benliğini keşişçe ya da dervişçe bir mahviyetkârlıkla gerilere çekerek, topluluk ruhuyla üretmeye çalışmanın, birbirini tamamlayarak, güçleri birleştirerek, daha büyük ve insani bir güç ortaya çıkarmanın, bu ruhu saf ya da has edebiyat ve sanat için seferber etmenin güzelliğini, kaos ana, dileyen ve hak eden herkese versin.

Esasen, Nahit Kayabaşı'nın 1990'da *Biçem*'le başlatıp naçizane benim yayın yönetmenliğimle süren dergiler de, yine Nahit'e danışarak, arkamdaki Ali Özçelebi hocam ve yanımdaki Hilmi Haşal'la başlattığım(ız) Bursa Edebiyat Günleri de bunu çağrıştıran çalışmaları; ama oralarda nihai bir sorumlu vardı ve o çok ağır yükü hep omuzlarımda taşıdım. Neredeyse hiçbir an rahat uyuyamadım. Uyum gibi olduğumda da, ortamdan doğup büyüyenlerce uyutulur gibi oldum. (Bu ortamlardan doğanların en değerlisi Sevgili Melih Elal'la kardeşliğimizi ve paylaşımcılığımızı bin yıl yaşasam unutamam, bu elbette ayrı bir bağlam.)

Şimdi buradaysa, durum çok farklı. 25 dolayındaki üyemizin hepsinin ortama şu ya da bu şekilde katkısı olmakta. Herkes yeteneği, yeterliliği, birikimi oranında çaba harcamakta. Elbette bir girişimciler ve kurucular grubu oldu, biçimsel bir yönetim kurulumuz var; ama oluşum, şu aşamada kimseye, hiçbir kafaya, kalbe bağlı değil; ona, sözde başkanla en son katılan üyenin enerjisi, iyilik, güzellik, mükemmellik, dilek, istek, niyet ve eyleme etkisi, hep birlikte katılıp katışmakta.

İşte hemen bu cümleden olarak *Akatalpa*'mız, bu sayıdan başlayarak *Akatalpa Öykü* dergimizi doğuruyor, bütün doğallığıyla. Genç dernek kurucusu arkadaşlarımızın pek çoğunun öyküyle ilgili olmaları bu oluşuma yol veriyor. Köktü gövde, gövdeyi dallar, dalları yaprak, çiçek, çiçeği meyve, meyveyi tohum, tohumu yeni kök, ağaç ve ormanın izlemesi gibi gelişmekte her şey.

Ve nasıl *Yeni Biçem*, döneminde Türkiye'nin en iyi şiir ağırlıklı edebiyat dergilerinden biri oldu ve nasıl, *Akatalpa* günümüzde böyle değerlendiriliyorsa ve bünyelerinden başka dergiler, Türkiye şiirine karınca kararınca şairler kazandırdıysa, bekleyin, *Akatalpa Öykü* de, Türkiye öykü ve muhtemelen roman dünyasına, çok değerli yazarlar armağan edecektir.

Dergiciliğin Böylesi: Şiirin hayat içinde değerini yitirmesinde dergilerin payı çok fazla; çıkarıcıların ve çevresinin özel reklam ajansı gibi davranılınca ortada güvenilirlik diye bir şey kalmıyor.

Bir örnek: *Dize*'nin Ağustos 2009 tarihli 166. sayısında E. Bülent Yardımcı'nın "Şairine Yazılar" yazısı. Homeros'tan Yunus'tan başlayan yazıda epey de günümüz şairi anılıyor. Ama derginin çıkarıcısı Veysel Çolak kardeşimiz bir başka anılıyor!

(Devamı s. 5)

Akatalpa Öykü dergimiz ile birlikte artık iki dergiyiz-ikiz dergiyiz! Edebiyat ateşini daha harlatmak ve sonsuzluğa taşımak için bu bizim görevimiz. Yeni gelişmeleri bekleyiniz. -*Akatalpa*

Ahmet Ada, Sina Akyol, Oğuzhan Akay, Suat Kemal Angı, Serap Aslı Araklı, Gökhan Arslan, İlkey Aşık, Harun Atak, Özer Aykut, İsmail Mert Başat, Fırat Caner, Ahmet Cemil, Hüseyin Avni Cinozoğlu, Mehmet Çakır, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Ramis Dara, Soner Demirbaş, Deniz Dengiz, Oresay Özgür Doğan, Veli Dündükcü, Gültekin Emre, Ceyhan Erim, Seda Eriş, Osman Serhat Erkekli, Hayriye Ersöz, Tamer Gülbek, Adil İzci, Emin Kaya, Yücel Kayıran, Hüseyin Cahit Kerse, Hüseyin Köse, Salih Mercanoğlu, Cihan Oğuz, Halil İbrahim Özbay, Utku Özmakas, Ahmet Telli, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Sedat Umran, Serdar Ünver, Ahmet Yılmaz, Ercan Y. Yılmaz, Selahattin Yolğiden, Kenan Yücel.

ŞİİRİN KÖKLERİNE YOLCULUKLAR (9)

İsmail Mert BAŞAT

Göğü Delen Adam'ın öyküsü üzerinde tartışırken, gece de bastırılmıştı. Milyarla yıldızın altında, doğanın bağrında sere serpe yayılmıştık. Bu kez birden çok kamp ateşi yanıyordu. Büyülü gecelerden biriydi. Zihnimizden kimi geçirecek yanı başımızda beliriveriyor, ya da bazıları, konuşmalarımızdaki hangi tınıyı kendilerine yapılmış bir çağrıya dönüştürdükleri bilinmez, yollarını kampımızdan geçirip, bizi şaşırtıyorlardı. Bir genç dostumuz, "İmge konusunu şöyle özetleyebiliyorum", diye söze girdi. Ben irkildim; imge'nin 'eşiğine' anca, henüz gelmemiş miydi? O, sürdürdü: "Bir nesne ile değişik koşullardaki karşılaşmalarımızdan üreyen im'ler, yinelenmeler yoluyla, ya da tek bir imlenişin 'travmatik' gücü nedeniyle belleksel izlere dönüşüyor. Bunların, bende kalıcılaşan en 'tipik' olanları hem o nesneye ilişkin imgenin hammaddesini oluşturuyor, hem de koşut bir yeni im'in çağrısına duyarlık gösterip, imgelemimde beliriyor." "Sanırım.." dedim, "İmgeyi yapılandıran girdilerin yalnızca birisinden söz ediyorsun. Üstelik bellekteki izlerin çekmecelerdeki giysiler gibi, ilk yerleştirildikleri durumda beklediklerini varsaymış olmuyor musun?" Tam o anda, yanı başımızda Jean Piaget belirdi; fotoğraflarından tanıdım onu.. Çocuk algısı üzerine çalışmalarındaki analiz, yorum ve saptamaları çarpıcıydı. Şimdi yanı başımızdaydı ve genç dostumuza bir eliyle, ileride, geceyi birlikte geçirmekte bulunduğumuz ve henüz sözel dile geçmemiş, jest ve mimlerin iletişimsel diliyle birbirlerine bir şeyler ifade etmekte bulunan iki yabancı dostumuzu gösteriyordu. Diğer eliyle de, oldukça küçük bir çocuğun boyunu işaretliyordu: "Ona bir fotoğraf levhasının üstündeki gibi bir iz bırakmaz." dedi. "Bunlar 'özümlemler', yani üstünde uygulandıkları canlı tarafından yeniden biçimlendirilir ve kendi özü içine yerleştirilirler." Piaget geldiği gibi sessizce çekilirken, içimden ona teşekkür ettim; dolaylı biçimde de olsa, anlatmak istediğimin yolunu kolaylaştırmıştı. Bu "yeniden biçimlendirme" şiirsel yaşam döneminin sınırları içinde gerçekleşiyor ve bir yandan da o sınırları taşıyordu. Bugün erişkin bizlerde de devinimsel varlığımız sürdürükçe ve beynimizin diyalektik bütünlüğü bozulmadıkça, belleksel izlerimiz değişim serüvenlerini, farklı ivmeler içinde de olsa, sürdürüyorlardı. Genç dostumuzun belleksel iz konusunu kafasıyla "evet"lediğini görünce, kaldığım yerden devam ettim: "Evet, imgenin girdileri hem çok, hem de farklı farklı malzemeler olmasaydı, imgeyi nesnenin zihnimizdeki soluk bir yansıması olarak görmekle yetinebilirdik. Yolculuğumuzun bu noktasında ise henüz imgenin kuruluşundan değil, onun nesnel gerçekliğin karakteristiklerinin yeniden üretimleriyle ilişkilerinden söz edebiliriz ancak. Burada ise, 'nesnel gerçeklik' ve 'yeniden üretim' gibi, sorunlu iki konu var. Yolculuklarımız bize, imge örgülenmesinin oldukça karmaşık, dinamik ve farklı öğelerin aralarındaki diyalektik çevrimlemeler içinde gerçekleşebileceğini işaretliyor. Aslında mayınlı bir arazide ilerlemeye çalışıyoruz; dikkat etmezsek her adımda idealizmin ya da mekanik materyalizmin tuzaklarına çekilme riskini taşıyoruz demektir." Üniversite öğrencisi olduğumu bildiğim başka bir yol arkadaşımız, "Peki ama im'lerden ve iz'lerden başka hangi girdilerden söz edilebilir ki?", diye sordu. "Eh.." dedim, "bunları açığa çıkartmak için yollarda değil miyiz?" İlerideki ateşin çevresinde ise Celal'in bir başka yolculuk arkadaşımızla konuşurken "Unutmayalım ki şiir, kuram değil, bir etkinlik..", diye sesini yükselttiğini duydum ve mırıldanarak "Biz de o etkinliğin hem tarihsel hem bireysel serüvenindeki akışları yakalamanın peşindeyiz." diye ekledim. Bir an uzaklara gittim. "İm'in "ad"a, oradan simgeleştirmeye, kavramsallaştırmaya ve sözel dile doğru çatallanarak yol alışını, değişik ilişki ağlarının sinapsis odaklanmalarını da dürtükleyen çevrimlemelerini zihnimde canlandırıyordum. Bunlardan söz açmak üzere buluşturup-ayrıştırılmaları zihinsel dilimi yavaşlatmaya ve düzene sokmaya çalışıyordum ki, gerilerden gelen bir sese kulak

kabarttım. Ses "İmge görüntülerle ilerlediğine göre, çomağı önce oraya mı soksak?" diye soruyordu. Bir başka ses yanıtladı onu: "Bence serbest atışlı bir söyleşiye geçelim. Önce eteklerdeki ve ceplerdeki taşlar dökülsün." Bir an sessizlik oldu. Sonra birden, hep birlikte irkildik; kamp ateşimizin kıvrımlanan yansımaları arasında canlı bir yontuyu andıran profili gördük: Goethe, ayakta, parmağı ile gideceğimiz değil, geldiğimiz yönü gösteriyordu. "İlk izlenim sorunu tuhaf bir şeydir ." dedi; "O hep hakikatle yalanın yüksek derecede bir karışımıdır.." İşaret ettiği yöne doğru ağır ağır yürüdü, karanlığa karıştı. Duraksamamızı tok bir ses kesti: "Ben, Lektorsky" dedi; Goethe'ye bir ekleme yapmak istiyordu. Dudaklarını çenesine doğru büküp germiş, bir muammayı kafasında çevirir gibiydi: "Nesne, bilince, ancak bilincin onu bildiği şekilde görünür." "Algının, yani nesnel bilginin ortaya çıkışı, yalnızca duyumsal izlenimlere ya da gerçekliğin nesnel karakteristiklerini yeniden üretmeyen başka yansı çeşitlerine dayanılarak anlaşılabilir." Yakınımdan bir ses, yüzü karanlıktaydı ama Sina'nın sesiydi bu, "O zaman yanılısana, imgenin öğelerinden biri olmalı.", diye yükseldi. Lektorsky, bizlere yanılısamanın bir yandan im'lerin/izlenimlerin bir varlığı tümüyle kucaklayamamasından (im yetersizliğinden), bir yandan aşırı-im yığılmasından (örtücü körleştiriciliğinden) ama öte yandan da duyularımızın temelindeki fizyolojik yapılanmalar ile nesnel varlıkların kendilikleri arasında beliren farklardan kaynaklandığını anlattı. Gözün yarattığı yanılısamaya ilişkin sözleri, ilginçti: "...görme sisteminin, ağtabaka (retina) imgelerini (yani, ışık ışınlarının ağtabaka üzerindeki etkisinin 'izlerini') hiçbir şekilde dönüştürmediğini, sadece bunları herhangi bir depolama mekanizmasına kaydederek bir yerden diğerine ilettiğini varsayacak olursak, bu sistem 0,1 saniyede bir milyon parlaklık sayımı yapacaktır. Bir iki dakika içinde, bu sayımlar, beyin kabuğundaki (korteks) nöronların toplamını aşarak birkaç milyar gibi muazzam bir sayıya ulaşacaktır." Yine duraksadık. Benim gerçekliğimin dışında bir nesnel gerçek var mı, duyum (algı) ve kavrayış (yorumsama mekanizmaları ve indirgeyici soyutlama) arasındaki farklılaşmanın boyutları ne olabilir?, gibi sorular zihnimizi doldurmaya başlarken, Lektorsky tepemize doğru ilerlemekte bulunan dolunayı gösterdi ve bizlere ayın büyüklüğü ile uzaklığı hakkında küçük bir anket uyguladı. Sonuçta hepimizi, mehtabı "yaklaşık bir buçuk kilometre uzaklıkta bulunan, aşağı yukarı otuz santim çapında bir disk olarak" algıladığımız yanıtını vermiştik.. Sina'nın davudî sesi yeniden yükseldi: "O zaman, yaşasın yanılısama!" Hayri ise, sorunu başka bir açıda da serimlemek istiyordu; "Bellekte belli bağlamlar içine yerleşen iz'ler yaşamın ve belleğin dinamikleri karşısında mercimek tanesi gibi kendi başlarına ve devinimsiz durmuyorlarsa, ki belleksel anımsama yanlışlarından söz etmiyoruz, sırf bu nedenle yanılısamaya ayrı bir kaynak oluşturuyor olmalılar.", dedi. Ben, içinde kaybolmamak için, bellek-imgelem ilişkilerine daha sonra gelmeyi önerdim. Çünkü "yanılısama" dışında, "boşluk", "adlandırma", "çağrışım", "belirsizlik", "bağdaşmazların bağdaştırılması", "zamanın zamansızlaştırılması" ya da "zamandırlık/eş-anlılık", "eğretileme", "alegori", "biyo-kimyanın katılımı", "kurucu ve ürün olarak gerilim", "tasarım", "hem prosesin alt-yapısını kuran hem de prosese katılan bir etkinlik olarak imgelem", "düşlem ve materyali" gibi pek çok alt-konu daha vardı ve gölgeler içinde kimildanıyorlardı. Ben tartışmayı "adlandırma" üzerinden sürdürmek istiyordum ama konuşmalar kendiliğinden im-iz aşırılığı konusuna kaydılar. Oysa kafamda, imgeleme etkinliği ile adlandırmanın bir ikizlenmeyi ifade ediyor olabileceğine dair bir düşünce, mırıldanmamızı sürdürüyordu. Şeyt öyle ise, sonra nasıl olup da şiir adlandırmaları sevmez olmuş, nesnelere adlandırılması, nesnelere adsızlaştırılmasına dönüşmüştü? "Ad her şeydir"e karşı, İlhan Ağabey'in "Adlandırmak ölümdür" sözünü anımsıyordum. Yakınlardaki kaynağa kadar gidip biraz su içmek için kalktım. Birden İlhan Berk'in kulağıma eğilip, fısıldadığını duydum: "Bir zamanlar sözcüklerin bizim dışımızda da yaşamları vardı, ama anlamları yoktu. Sözcükler anlamı biz onlara bakınca aldı. (Anlam sığıcıdır. Bencildir. Günde üç kez aynada kendine bakar. Bağlar. Adlandırır. Adlandırmak ölümdür.) Eskiden bir ustura, bir su kovası, bir at yan

YANITSIZ SORULAR

Çözülür adımlarımız
Görünmeyen bir yumaktan
Ne denli büyük olurdu acaba
Bir yumak yapabileydik
Durmaktan?

Hangi gizli el
Çözer adımlarımızı
Papuçlarımızdan
Öylesine düzgün
Öylesine güzel?

Çözülür günlerimiz
Ömrün dolaşık yumağından
Yuvarlanırsız paldır küldür
Aşağıya, bir uçuruma
Ama yine de yerinde oturma
Göze al düşmeyi
Sımsıkı durma!

Yücel KAYIRAN

‘KARANLIK ADAM’

cihan oğuz'a

çocukluğum yok oldu

hafızanın zeminindeki tutkal
sökülüyor idi derimin içyüzünden
gözlerimden bakarak peşinden sürükler idi
gövdem sanki köklerinden vazgeçiyor idi

duvarımda badanadan başka olmasın idi

talihsizliğin belirtisiydim sanki daima
kuru çamur topraktan daha kuru
uyanmak istemez idi, kalpteki tutku
serinlik güne varmak istemez idi

evim olsun yolunu bilen olmasın idi

selamdan uzaktı ikametgâhım
yitirmişti emniyet ruhumdaki yerini
ama teorem yanlıgı içermez idi
insanın rüyası başlangıçta değil idi

hakkımda iyi niyet besleyen olmasın idi

ne yapsam babamla birlikte kalacak
gündüze değil geceye ait kalacak
istemedimdi oysa hiç kimseye dahil olmak
ama gördüğünüz içi boş deri, varoluş değil idi

hasta olayım, ziyaretçim olmasın idi

çekildi çamurdaki su
benzim çekildi yüzümden
sokağa çıkarken çekildiğim huzurevi
derin suyun dibine iniyormuş gibi

nâdim olayım, beni hatırlayan olmasın idi

yana gelebiliyordu. Dünya anlaşılacak için değildi. ... Kırmızı sesteki eskiden. Nergis kendi adını bilmez ve aklına estiği gibi yaşardı.” Anımsamaya çalıştığım sözlerini yineliyordu bana; ben teşekkür ederken, gözlerimin içine baktı: “İm ad değildi daha.” dedi, yeni yeni ‘şey’lerin peşinde, doğadaki yürüyüşlerine devam etti. Gittim, kaynaktan kana kana su içtim. Yolda Polinezyalı Şaşmaz-vuruş ve az ilerisinde Kızılderili Buluta- dokunan ile tanıştım. Yerime dönerken, İlhan Ağabey’in sesinin “İm ad değildi daha..” diye yüksek perdeden yankılandığını duydum, ama bu kez kimseyi göremedim. Bana, ad’landırmaya varmak için en azından önümüzdeki kavşağı aşmamız gerektiğini anımsatmak istiyor olmalıydı. Ateşin yakınına yeniden çıktığımda, Eco konuşuyordu: “...Sorun şu ki, imgelere dayalı bir dil çoğunlukla bir imgenin, temsil edilen şeyin özelliklerini temsil ettiği kanısına dayanır; ancak bir şeyin özellikleri çok sayıda olduğundan, her zaman imgenin herhangi bir şeye benzer olduğu yargısının verilebileceği bir bakış açısı bulunabilir.” Kendimi tutamayıp, “Evet..” dedim; “Algılanan özellikler toplulukta değerler şemasına göre biçimleniyor, eleniyor, dalgalandırılıyor, ya da başka parçacıklarla da beslenerek başlatılıyor olmalı..” Elimle ilerileri göstererek, “Az önce Polinezyalı savaşçı Şaşmaz-vuruş ile tanıştım.. İlkel dünyada im ve iz’ler daha az, imge kuruluşu ise daha kolay mıydı? Üstelik imgesi bir sürü işi birden görüyor; nesnenin en baskın özelliği, adı, bildirişimsel bilgisi, söz dağarcığının yetersizliğine karşı da iletişimsel ifadesi, hep birlikte kendi imgesinin içinde yuvalanıp, birbirlerini besliyorlar gibi. Gidimli dilimize de ait değil; özneyi yüklem belirliyor. Peki, im-aşırılığın karşısında günümüzde imge kuruluşu daha mı zor?” İnce bedeninden beklenmeyecek tok sesi ile Zeynep yanıtladı beni: “Daha zor mu bilemem ama bakışa bir körlük yerleştireceğini söyleyebilirim. Kaleydoskopu gereğinden çok parçacık atarsan, malzeme özelliklerinin, biçimlerin, renklerin, izlenmelerin ilişkilerinden doğabilir hiçbir şeyi göremezsin. Yalnızca bir yığılma.” “Yani..” dedi , çekik gözlü bir genç kız; “Görünürlük ile belirsizlik yer değiştiriyor.” Asuman itiraz etti: “Bu, belirsizlik değil. Belirsizlik, imge için bir olanaktır; gömülü bir benzerlik ilişkilendirmesinde bir joker gibi iş görür; ya da zihinsel mimarinin yapılarındaki malzeme boşluklarına uyarlanarak dip görünümlere ufuk sağlar. Bu, Zeynep’in dediği gibi bir yığılma, görüş alanını çekip alan bir körlleştirme.” O sırada Eco, çevresindekilere kaçınılmaz çoğulluğu sabitlemek için araya başka araçlar sokulması’ndan söz ediyordu. Levi-Strauss ise ‘yaban’ toplumlarda im-iz azlığından değil, çokluğundan bahsetmek gerektiğini anlatıyordu. Bugünkü cetvellenmiş ve labirentleşmiş dünyamıza göre, kampımızı çevreleyen doğanın bitimsiz çeşitliliğini nasıl görmezden gelebiliriz? Arada, büyüü bir söyleyiş gibi “sınıflandırmaların sınıflandırması” diye sesini yükselterek yinelemeye bulunuyordu. Kafamda, benzeştirme-ayırıştırma-karşılaştırma-benzeştirme-ayırıştırma sözcükleri dans etmeye koyuldu. Levi-Strauss ise örnekler vermeye koyulmuştu: “...doğal türlerin sayısı iki milyon düzeyinde, tasarlayabileceğimiz bireylerin sayısıysa sınırsızdır, ayrıca belirlenip adlandırılan beden bölümü ya da organlarının sayısı kimi yerli dillerinde dört yüz dolaylarına yükselir.” “Sözgelimi”, dedi “Filipinlerin güneyinde yaşayan Subarunların (yalnızca) bitkibilimsel sözcük dağarcığı bin terimi fazlasıyla aşar, Hanunoo’larınki iki bine yaklaşıyor. (...) Gabon’da, (...) sekiz bin terim.” Tewalarla ilgili bir alıntılmasını da dinlememizi istedi: “En küçük farkları saptamışlar... bölgenin bütün kozalaklı türlerine ad vermişler; oysa bu türler arasındaki farklılıklar kolaylıkla görünmez, bu konu üzerinde çalışmamış bir beyaz bunların ayırımına varamaz.” Zeynep, “Sözümü düzeltiyorum o zaman.” dedi; “Bu zenginlik karşısında günümüzde imge yapılanmasının çok daha zor olduğunu düşünmeye başladım. Toplumdaki herkes iletişimdeki sözcük dağarcığının eksiklerini aşmayı, tasarlamayı ve tanıyıp-bilmeyi imgeler, eğretilmeler biçimindeki çevrimlemelerle, sıçramalar ve dönüştürmelerle gelişen şiirsel bir dil kullanırken, şimdi bu mirasa bir avuç şairin sahip çıkmasından da belli değil mi?” Yani başımda Celal, “...şeyler aracılığıyla konuşarak, bir şeyi başka bir şeyin içinden geçirerek ve onun parçasını kendine katarak, her kezinde bir başka parçayı ilmiğine ekleyip, diğerini azat ederek, buluşarak, ayrışarak,

dönüşerek...” Ben de o sırada içimden Hasan Bülent Kahraman’ın metropol yaşamı artık imge değil, simge üretebiliyor yolundaki sözlerini geçiriyordum. Lektorsky ise yeniden söz almıştı:

“...Gerçekte bu ‘izler’ aşırı miktarda izlenim taşıyor ve işte bu aşırılık yüzünden, söz konusu izlenimler, nesnel durumdaki özne için referans noktası olamaz.” “Özne ile algıladığı nesne arasındaki karşılıklı ilişkiler, hem nesnenin konumundaki değişimler hem de insanın hareketleri nedeniyle hemen hemen hiç durmaksızın değişir. Doğal olarak bu da nesnenin duyu sistemi üzerinde bıraktığı ‘izler’in karakterinde ve düzenlenişinde sürekli değişikliklere neden olur. Nesnenin imgesini bütünüyle bu ‘izler’ belirlemiş olsaydı, o nesneyi bağımsız bir gerçeklik olarak ayırt edemezdik.”

O sırada İrlandalı ve e. e. cummings şiirine düşkün olduğunu bildiğimiz bir delikanlının, rüzgârda kızıl bir yele halinde uçan gür ve uzun saçlarını gövdesinin ritmine katarak bir şiiri seslendirmekte olduğunu fark ettik. Gövde devinilerini bir döngü halinde biçimleyerek yerden doğrulduğunda sesini daha iyi duyabildik:

... İşte tertemiz veriyorum

bir yaşantıyı ölümler bırakıyorum artanını

bu yağmurdan adamı kardan yapan çocuklara*

Kendi eksenini etrafında dönerken yere doğru esneyerek, sonra kollarını, parmak uçlarını gökyüzüne uzatıp gererek, döne döne uzaklaştı, karanlıklara karıştı. Zihnimde bir sürü çağrışım havalandı, çarpışıp birbirlerine girdi. Gömlek cebimden bloknotumu çıkarıp “Özne, dünyaya imgeler aracılığıyla bağlanıp, tutunabildi. İmgeler, onun zihninin parmak uçları oldu.” diye karaladım. Bir yandan Şerife’nin, İrlandalı’ya âşık olduğunu bildiğimiz çilli bir kıza, Nesimi’nin iki dizisi ile bir gönderme yaptığını duyuyordum:

Mâh üzre zülfinü gece dâğıtma kim beni

Aşüfte rüzgâr perişan ü zâr eder

Fergun, yanıma doğru seyirtti; Şerife’ye gülümsemesini kesip ciddi bir eda ile, “Dikkatler dağılmaya başladı. Ara mı versek?” diye sordu. Tereddüde düşmüştüm ki, Hüsamettin’in öğrencilerinden bir delikanlı, Zeynep’ten yana bir gözattıktan sonra konuşmaya başladı ve her şey yeniden akışına girdi: “Bence imge kuruluşunun şimdi daha zor olup-olmadığından çok, ilksel dünyada im ve iz aşırılığı karşısında imgenin bu aşırılıktan nasıl bir dinamik sağladığı önemli. Kar taneleri gibi yağın ve tozuyan aşırılığın yaratıldığı zihinsel karmaşa, belirli tutunmalar ve beliren dayanaklar etrafında kümelenişlere doğru kaymak zorunda. Bu tutunmalar ve dayanak belirleyicileri, günlük yaşam pratikleri içinde gerçekleşiyor. Daha doğrusu, temel-itilerini yanıtlamak zorunda olan insanın gereksindiği edimselliklerin ve bunlara ilişkin tasarımların, gerilim alanları içinde beliriyor. Zihnimiz, aşırılığın kurduğu karmaşada yaşamsal tasarımları için kendine yer açmak, mesafe kazanmak zorunda. Bu kümelenmeler im ve izlerin buluşturulmalarıyla ama aynı zamanda ayrıştırılmalarıyla oluyor. Bir araya getirmek, buluşturup-birleştirmek ise elbette bir ‘sıkıştırma’ anlamını da taşıyor. Bu sıkıştırmanın, kendi içine doğru büzüşmenin yarattığı gerilimden doğan enerji, niteliksel dönüşümlerin dinamiğini de kendi içinde kuruyor. Adeta basınç altında gelişen bir kristalizasyon...” “Tam bir fraktalizasyon süreci!” diye bağıriyorum. Ses titreşimlerinin buluşup, birleşip, büzüşerek kendi içine katlanışının görüntüleri, zihnimde uçuşuyor. Genç arkadaşımız bir an duruluyor ve “Evet, adeta kristalize edilerek..” diye sürdürüyor konuşmasını: “Bu süreç, kaçınılmaz olarak sınıflandırmaların kapısını açıyor. Bugünkü rasyonalitenin anladığı bir sınıflandırma değil elbette; sözgelimi insanlar ten renklerine göre gruplandırılmıyor. İlhan Berk’in söylediği gibi, bugünkü bakışımıza gömülü kalan bir ilişkilendirme gereksinimi usturayı, su kovasını, atı bir araya getirebiliyor. Dualiteler de yok. Her şey, üç temel-itinin, beslenmenin, korunmanın ve üremenin zeminlerinde kümelenmeye ve kendi eksenlerine bağlanarak tomurlanıp-çatallanmaya yöneliyor. Yaşam pratiklerindeki karşılaşmalardan

doğan im ve izlerin malzeme olarak yer aldığı süreçler, türevsel olarak tanımanın, adlandırmanın, göstermenin ve ifadenin, kavramlaştırmanın, dilin ve düşünmenin de yapı taşlarını sunmaya başlıyor. Bir bakıma insan beyni, bedenini de kendisine katarak, elin uzantısına dönüşen iş aletleri gibi kendi uzantılarına dönüşen zihinsel iş aletlerini oluşturuyor. İmge, tüm bu süreçler ağının hem bir alt-türevi hem de mekiği. Öyle bir mekik ki, tüm farklılıkları bir aradalık çevreninde dikişliyor, her bir kümelenmenin iç dikişlerini söküp, kimi parçalarını bir başka kümelenmeye dikişleyebiliyor; uçurumların iki yakasını, nesne-beden-zihin arasındaki mesafeleri köprüleyebiliyor; tümünün yapısız olarak birbirlerinden farklı dillerini kendi zihinsel diline tercüme edebiliyor; üç boyutlu mimarisini şekilden şekle dönüştürüp, her konumda yeniden yonttuğu farklı bir façetasından saldırdığı ışıkla boşlukları dolduruyor. Gece karanlığında bile ışığını salan tam bir elmas. Bence bunu da, kendi yalınlığını yoğunluğuna borçlanmasında, bu yoğunluğa ise im’lerin sunduğu olanaklardan çok daha fazlasını içine alarak yapılanmasında arayabiliriz.” Sustu, başını öüne eğdi. Rüzgâr durmuştu. Sessizlik kendi sesini yayıyor, alevlerin üzerindeki iyonizasyonun havayı titreştirdiğini görüyorduk. İçimden, “İşte ateşi ateş kılan, ateşin tını...” diye geçiriyordum ki, bir hışırtıyla irkildim; sanırım biraz da korktum. Birisi kulağıma eğilmiş, “Hayal gücü olmasaydı, şeylerin arasında benzerlik olmazdı.” diyordu; “Hayal gücü insanda, ruh ile bedenin bitişme yerinde bulunmaktır.” Doğrulup topluluk çemberinin ortasına doğru yürüdüğünde, yeniden irkildim. Foucault idi. Hem yürüyor, hem konuşuyordu: “...Madem ki gerçek dünya, kendini bakışlara sunduğu haliyle varlıkların temel zincirinin açılmanması değildir ve onun birbirlerine karışmış –tekrarlanan ve süreksiz- parçalarını sunmaktadır, o halde zincirdeki temsiller dizisi fark edilmez farklılıkların sürekli yolunu izlemek zorunda değildir; uçlar burada karşılaşmakta, aynı şeyler kendilerini burada birçok kere sunmaktadır; özdeş çizgiler belleğin içinde çakışmaktadır; farklılıklar parçalanmaktadır.” Yürüdüğü yolu bu kez gerisin-geriye katederken, sürdürdü: “...Gömülü benzerliklerin, şeylerin yüzeyinde işaret edilmeleri gerekir; görülmez kıyasların görülür bir işaretine ihtiyaç vardır. Her benzerlik aynı zamanda hem en âşikâr hem de en iyi saklanmış olan değil midir?” “Temsil edilen şeylerin içinde, benzerliğin ısrarlı mırıldanmasının olması gerekir; temsilin içinde, hayal gücünün her zaman mümkün büzülmesi gerekir. Ve bu (zihnin sonuca ulaşmak için talep ettiği çifte) beklentinin hiçbirini, kendini tamamlayan ve cephe oluşturan diğerinden vazgeçemez.” Sonra, Le Bel’in “Parçaları bir araya getirilmeden önce ayrı ayrı var olmamış bir araya getirilme yoktur.” tümcesini aktararak, üzerinde yeniden düşünmemizi istedi. Gitmek üzere olduğunu düşünüyordum ki çevik bir hareketle bana doğru döndü, parmağını uzatıp, “Bütün kelimeler uyku halindeki adlardır.” dedi. Ad’ların ülkesine yolculuk ısrarımı desteklediğini anladım. Belki de tümcesinin gizini çözmemizi de isteyen bir uyarıydı bu.

Herkes bir köşeye çekilmeye başlamıştı. Ben de kendimi dev bir ağacın yıldızlarla desenlenen şemsiyesinin altına attım. Uyku tutmadı. Bir dirseğimin üzerinde doğrulup, defterimi çıkardım ve ayın ışığı altında, kafamda dönenip duranı kâğıda boşalttım. “İmlerin ve izlerin oluşturduğu bulutsu karmaşa, temsil parçalarının zamanı takmayan eş-anlı bir aradalıkları demektir. İmge onları, imgelemin olanakları içinde, uzamsal bir geometride ayrıştırıp-buluşturur ve kendi üç boyutlu resimlerini inşa eder. Sözel dil ise, karmaşayı ardışık dizilimlere uğratmanın peşindedir. İmgelem, onu da kendi diline tercüme eder, ama gidimli dil imgeyi tercüme etmeyi başaramaz. İmgenin dil-dışılığının kaynağında bu yatıyor olmalıdır.”

Uykuya hazırdım.

(*) Çev. Ü. Tamer

Kaynakça

Claude Levi-Strauss, *Yaban Düşünce*, Çev. Tahsin Yücel, YKY, İstanbul, 3. bs. 2000.
İlhan Berk; *Şairin Toprağı*; Simavi Y.; 1992 İstanbul
_____; *Poetika*; YKY; 1997 İstanbul
J. W. Goethe; *Goethe Der ki..*; Çev. ve Derl. Gürsel Aytaç; İş Bankası Y. 2. BS.; 2002 İstanbul
Michel Foucault; *Kelimeler ve Şeyler*; Çev. Mehmet Ali Kılıçbay; İmge Y. 2. bs.; 2001 Ankara
Umberto Eco; *Avrupa Kültüründe Kusursuz Dil Arayışı*; Çev. Kemal Atakay; Literatür Y.; 2004 İstanbul
Victor Lektorsky; *Özne Nesne Biliş*; Çev. Şükrü Alpagut; Toplumsal Dönüşüm Y. 2. bs.; 1998 İstanbul

YOL İZLERİ

Söylemek istediğim sözcüğü unuttum ve düşüncem biçiminden soyunmuş olarak gölgeler ülkesine geri dönüyor. (O. Mandelstam, Çev. S. Koray)

Zaten her söz bir fikir olduğundan, bir evrensel dilin zamanı gelecektir!.. Bu dil ruhtan ruha olacak, her şeyi içerecektir: kokular, sesler, renkler. (A.Rimbaud, Çev. K. Atakay)

Aynanın içinde bir hayli ikindi bir hayli akşam (Ali Yüce)

Her yânededen ayağına altın akıp gelir (Bâki)

Çağırın eceyi, gür saçlarından sis ve yağmur sarkan eceyi (Aztek, Çev. S. Maden)

*Beni öpmek için dudakları aralanınca
Başım dönüyor içmeden sarhoş olmuşum gibi* (Eski Mısır, Çev. T. S. Halman)

*Yüreğinizi koparıyorum, yüreğinize dokundum, ey hayvan,
yüreğinize dokundum yüreğinize*

Gören beni ateş görmüştür. (Kızılderili-KayalıkDağlar, Çev. S. Maden)

*Gittim denizin buzunda,
foklar solunuyordu deliklerinde;
denizin türküsünü dinledim hayran
ve taze buzların iniltisini* (Eskimo, Çev. S. Maden)

*Ağlama,
Ölmüyorum.* (Kızılderili, Çev. T. S. Halman)

*Mandalina ve toz tebeşir
Ölüyorum Maddeleine, Madelein* (Tristan Tzara, Çev. İ. B.)

(1. sayfadan devam)

Önce, yazının ortalarında şöyle deniyor: "...Geçen süre içinde onlar [Veysel Çolak'ı eleştirenler] toz şeker gibi dağıldılar, yazdıkları yalan oldu; ama **Veysel Çolak** şiiri giderek büyüdü, kökleşti."

Sonra konu dağılıyor, daldan dala dolaşılıyor ve muhteşem final yine Veysel Çolak'la yapılıyor:

"**Veysel Çolak**: Bir yanı atölye, ilmik ilmik umut dokuyor. Ne çıkarsa bahtına. Bir yanı 'birkaç kuş birkaç anı' şah ve mat."

Bu arada birkaç dergiyle (*Dize, Eliz, Şiiri Özlüyorum*) birlikte *Akatalpa* da harcanıveriyor. Ne pahasına? *Akatalpa*'da hiçbir şiiri yayımlanmaya değer görülmeyen birilerinin de bulunduğu birileri adına.

Dize'nin harcanma gerekçesi de dergideki şiirlerin tamamının Veysel Çolak'la atölyedekilere ait olmaması olmalı.

Hayır arkadaşlar, bu doğru bir tutum değil, gidiş de gidiş değil.

Şiir, en çok, şiir sözünün en çok geçtiği yerden başlayarak değer yitimine uğruyor. – RD

Mehmet Mümtaz TUZCU

KONDU HÜMA GÖLGESİ

Vurdu Hüda'm: kırmızı! Kan cıvrıptı yüzümüzü
Hüma everdi inip, hint suvardı Hürmüz'ü

Sıktı küslük, dar musluk! Bühtanda tamah vardı
Çöngülü gül kadardı, çok amansızlar gördü
Güldü, güvence sordu, minik gonca, tok şirin
Al memenin, ak dilin bak kirleri kabardı

Sarı, geril, aşktı hep! Yülükle belik zordu
Alık derdik Hürmüz'e, boş çıkmadı okuldan
Ne kuldan korkusu var ne Sakar közlü külden
Şimşek indi kâkülden, sayalar suya erdi

Aklı var, insafı yok! "Vicdansız," dendi, "gaddar!"
Rüzgâr galiz, gamze hin, arsız damarda yıkım
Son zakkumda kırk çenek eksik büktü nitekim
İlen, boyu devrilsin, yar, yarıl sen de ey yar!

Göz gördü, azdı haset! Nispet bu, tuzak kurdu
Engellinin çengeli gül tüttü yedi koldan
Kan önemsiz dediler, mal bu, geçer mi maldan
Heves gür, ardi hüsrân, eme ebter doğurdu

Damaksızın köprüsü azıya almış gemi
Dişiydi, dişsiz keme, kemdi balçık doyurdu

Özer AYKUT

VEDA

'Büyük Gurbetçi'ye, Turgut Uyar'a...

Sır vadiye
Yalnızlık sıramı bekleyerek indim
Denizin karaya girdiği yerdeki gün gibi
Bir çocuğun gözlerinde sabaha nemdim
Unutuldum
Güneşe sırtını vermiş
Gerçeğiyle geçmişliğim
Kocamışlığın akılla uyuttum ikindimi

Ne sevginin sonunu bildim
Ne de sevginin mavi defterini

Kalsın orda
Kara bir tüyle çürüten içim
Bir tek denizden görülen

Kayada yazılı adın
Kuşların karnında
Siyaha bölünen gölge ödüyor kuzeyi
Ben istemeden gelen nehir
Yazgı
Yeter!
Doyduğundan başka aç kalmadı
O adam öldü
O sinema da yandı
Selamını alan komşu
Yaz'a gitti

Sıkılıyorum bilmeden annem gibi.

Osman Serhat ERKEKLİ

DÖRTLÜKLER

Çay, sigara...
bundan fazla kanat olmaz
Ölüm son kanadındır oğul
Uçarak yaşa oğul
*
Alçalan Güneş ile hüzmün basıyor
Biz de alçalıyoruz
Hazan mevsimi bu başından beri
Bir kuru yaprak olarak doğdu çoğumuz
çocuğumuz.
*
Yalnızsın
Atlar ile kuşlar ile yalnız
ki taşıdılar ruhunu
Güneşler ile yalnız
Tanrı ile yalnızsın
*
Tutmuyor birbirini
Yaşayanlar ile ölenlerin kumaşı
Tek fark daha çok sevmek belki
Ölümler şimdi som sevginin ışığı içre
dışarda biz yaşayanlar, dışardayız.
*
Martılar...
Öldüğüm gün çığlık çığlığa
Yaşar iken de çığlık çığlığa
Öyle ise ne fark var

Serdar ÜNVER

YARIN YİNE GELİRİZ

Aynılığın aksak sarkacı
sırtımıza dayanan kaya-
oynaklığı çakılların-
ve güneşi iten gölge
kıyıdaki incirin altında
Günü bölüşmek en iyisi!
Bir şey olsun-
göğü gösterdim
benden önce imledi
en gencimiz denizi
(Dün de önce denize
sonra göğe bakmıştık
ikisinin yeğreği
hangisidir demeden)
Görmeyi de bölüştük!
Otursaydık olurdu-
cırılacaklar susunca
biri kalktı kalkıştık
Yarın yine geliriz

Hayriye ERSÖZ

ŞİİRLER

1. Ev

*Gece, siyah saten elbisen döküntü
Evlerin çatılarına kapan!...*

Bu kadar ölümü taşımaz bir evin içi
Ev dediğin anahtar, tuz, yüzük..
Usta sabah gelir
Üç oda gezmekten delik deşik
Öpsem ağzından... mutluluk kurulabilir
Bir şey değil.

Bu ev rüzgâr alıyor, demiştin sana.

2. Duvar

Uyanıp duvarları yazmalı
Gülün döndüğü yeri
Burda bir şey var eski
Fakat mahrem
Bu duvar onu söylemez
Benim gerçeğimi bana...
Kapıyı pencereyi açın

Dışarıda hayat çınnnnnnn !..

3. Kapı

Evin alfabetesi kapı
İçerde her şey olunabilir
Işık sönebilir
Asansörle inilebilir dibe
Seslilerden sözcük yapılır
Sessizlerden cenaze.

Geceleri kitlendiğimiz bu yer
Söylemiyor açıklıkla istediğimizi.

Zil "kimse yok" çalıyor. Bak !..

Mehmet ÇAKIR

AĞUSTOS

Bıro 'ya ve Zilan 'a

kardeşlerimiz dağlarda bölündü
analarımız oğullarının cenazelerinde
neyse ki topraklarımız hâlâ bütün
savaşıp ölebiliriz daha, ne onur
hatta kahraman oluruz
en kötü, hikâyelerle döneriz çocuklarımıza:

Bir zamanlar Türkiye adında bir ülke vardı

HAYATI ŞİİRLEŞTİREN KİTAPLAR, 10

Ramis DARA

1986-1996 şiirlerini *Melek Geçti* ve *Şer Cisimler* kitaplarında toplayan **Vural Bahadır Bayrıl**'ın (1962), 1996-1998 şiirleri *Arzuda Tenhâ* adıyla kitaplaştı, yazılışlarından 11-13 yıl sonra.

Genelde günümüzde pek yapılmayan bir şey, kitabını gecikmeyle yayımlamak. Yahya Kemal'in, Dıranas'ın, Tanpınar'ın şiir yazdığı dönemlerden farklı; hızlı yaşanan ve şiir yayımının da bu hıza ayak uydurmaya çalıştığı zamanlardayız.

Şiiri yaşanan zamanla doğrudan ilgili olmadığı, onların eskimesinden endişe duymadığı için böyle ağırdan alıyor olmalı, Bayrıl.

İlk kitaptaki 38, ikincisindeki 24 şiire, bu üçüncü kitapta 37 şiir eklerken, kitaplarına aldığı şiir sayısını özellikle mi 99'da şiir mak istedi şair gibi bir soru aklıma geldi burada elimde olmadan. Simgesel bir tavırla sanki 2000'lere gelmek istemeyen şair şiirde de 100'e ulaşmak istemiyor gibi.

Varoluş sıkıntısının, kentli yaşamın dayattığı arzunun engellediği uyum aranışının şiirleri denebilir kitaptaki şiirler için:

"Hiçlik ne kadar sakinse, Varoluş / o denli tekinsiz." (s. 44, "İkon").

Hep, en önceye, en eskiye, oluşum öncesine özlem söz konusu sanki: "Muhkem ara bölge. Zamandan önceki gök." (s. 33, "Ara Bölge"), "Vakte bakıyorum. Zaman'ın dilden / önceki sükûnetine. ..." (s. 35, "Arka Bahçe"), "Varlığın serin evi. Dünyanın / Dil'den önceki hali. ..." (s. 73, "Kumaş").

Bu arada kitabın sonunda şöyle ilginç bir metin var:

"**KAYIP HÂLE** Son kullanma tarihi dolmuş, nikelajı dökülmüş bir adet hâle, Üsküdar'a giden bir takside, unutulmak suretiyle kaybolmuştur. HÜKÜMSÜZDÜR."

Bu not, *Kitaplık* dergisinde yayımlanan "Hilmi Yavuz ve Halesi" başlıklı yazıma bir göndermeyle şunu söyleyebilirim: Rastlantı tanrısının katkısıyla da yazılmış bir denemeydi o; Hilmi Yavuz'dan çıkış yapan şairleri araştıran özel bir inceleme değildi.

Konuyu burada bağlamsız şekilde uzatmamın yararı olduğunu sanıyorum. (Aşağıda ayrıca İsmet Özel konusu var bir de.)

Künye: Vural Bahadır Bayrıl, *Arzuda Tenhâ*, Mühür Kitaplığı, İstanbul, 2009, 80 s. Önceki kitaplar: *Melek Geçti*, Can Yayınları, İstanbul, 2000, 96 s. (1. baskı Şiir Atı Yayınevi, İstanbul, 1992); *Şer Cisimler*, Can Yayınları, İstanbul, 2000, 80 s.

*

Türk şiirinin önde gelen adlarından, hatta bazılarına göre Dağlarca'yla İlhan Berk'in peş peşe gidişleriyle yaşayan en büyük şair sayılan **Gülten Akın**'ın (1933) sanıyorum 14., belki de 15. şiir kitabı *Kuş Uçsa Gölge Kalır*'da bulunan 9'u 1-3 dizeli ve başlıksız, toplam 29 şiirde; geçip giden günler, eksik yaşanmışlık, geçicilik-kalıcılık çelişkisi, bireysel-toplumsal sorunlar ve çözümsüzlükleri yansıtıyor gibi.

Kitaptan iyice bir şiir olarak "Aşk ve Sıla"yı seçiyorum.

Bir de ikilik: "biriktirdiğim değilsin / seçe seçe ördüğümün" ("Sorular II", s. 40)

Başlıksız tek dizelik "Ötekini oku, derinde dipte duran" (s. 7) dizesiyle açılıyor kitap, aralarda iki dizelik bir başka başlıksız şiirde de, "Araya bir ömür girdi / aşk orda derinde" (s. 35) dizelerini okuyoruz; ama doğrusu kendimi derin sözcüğünün anlamını bilmiyormuş gibi hissediyorum, Gülten Akın'ın bu ve bundan önceki *Uzak Bir Kıyıda* kitaplarını okuyunca.

Bunlardan önceki kitabı *Sessiz Arka Bahçeler*'deyse, pek çok iyi şiir vardı oysa!..

Belki de bazı durumlarda bazı şeyleri zorlamamak ya da aceleye getirmemek gerekiyor. Sonul değerlendirmeyi, şiir tarihine ve şiirin kalbi okurlarına bırakalım biz yine de...

Künye: Gülten Akın, *Kuş Uçsa Gölge Kalır*, YKY, İstanbul, Mayıs 2007, 44 s. Önceki kitaplar: *Uzak Bir Kıyıda*, YKY, İstanbul, Ocak 2003, 56 s.; *Sessiz Arka Bahçeler*, YKY, İstanbul, Ağustos 1998, 46 s.

*

İlk kitabımı 1997'de yayımlayan **İbrahim Tenekeci**'nin (1970), Behçet Necatigil'le Ziya Osman Saba'nın mahviyetkârlığını çağrıştıran şiir evreni, üç bölüm halinde sunulan 40 şiirden oluşma beşinci kitabı *Ağır Misafir*'de de sürüyor. İlk okuyuşta kendini hemen ele veren, sevdiren, derinliği yüzeyde kurmak-yaratmak-yakalamak isteyen şiirler bunlar.

Belki tutkuyla bağlanacağımız şiirler değiller, ama her zaman keyif alınacak dizeler ve şiirler sunan bir bahçe toprağı İbrahim Tenekeci'nin ekip biçtiği.

Geçmişin yoksulluk dolu, ama anne babalı, dedeli, kardeşli, çocukluk günlerini özleyen; şimdinin baba olunmasıyla çocuklarla temastan ileri gelen iyimserlik, içsel zenginlik duyarlıklarını yansıtan; bahçeleri, tarlaları, ağaçları, çiçekleri, kuşları, mevsimleri, ölümü ihmal etmeyen şiirler. Geçim derdi, hayat şartları, dünya işleri... gibi adeta deyimleşmiş tamlamalar çerçevesinde tevekkül ve sevgi duyarlıkları.

1980'lerden gelen Ahmet Erhan'ın 1990'ların ikinci yarısından başlayarak ortaya çıkan, yalın, biraz ölçülü biçili, sakin, dingin ve sıkı Müslüman hali gibi İbrahim Tenekeci, dersem, umarım her iki şair için de haksızlık etmiş olmam.

Kitaptan sevdiğim dizeler: "Anlatıyorum, hiç konuşmadan, / Buğdayın içini dökmesi gibi..." ("Üzülmedim Diyemem", s. 12), "Şiirler yazdım aşk olsun diye. / Çıkmadım hiç Türkçenin sözünden." ("Duran Hedef", s. 19), "Bir damla su, yaprağın ucunda / Dünya derdik, böyle bir yer." ("Yakın Dövüş", s. 22), "Herkes yeter, bahardan arta kalan / Rız olursak kışa..." ("Üç Saniye Koridoru", s. 28), "Ekili alanlar, tatlı su kaynakları / Şiirdir bunlar, anladınız mı?" ("Orta Saha", s. 30).

Hep ikilikleri alıntılıdım, ama bunlardan sadece ilki bağımsız ikilik, diğerleri üç, dört, beş dizeli bentlerden geliyorlar.

Künye: İbrahim Tenekeci, *Ağır Misafir*, Profil Yayıncılık, İstanbul, Eylül 2008, 72 s. Önceki kitaplar: *Üç Köpük*, Profil Yayıncılık, İstanbul, 3. baskı Nisan 2008 (1. baskı Eylül 1997), 46 s.; *Peltek Vaiz*, Birey Yayıncılık, İstanbul, 2. baskı Ocak 2002 (1. baskı Eylül 1998), 46 s.; *Güzellik Uykusu*, Profil Yayıncılık, İstanbul, 3. baskı Nisan 2008 (1. baskı Eylül 2000), 64 s.; *Giderken Söylenmiştir*, Profil Yayıncılık, İstanbul, 2. baskı Eylül 2006 (1. baskı Haziran 2004), 64 s.

Ve İsmet Özel Mağdurları...

Hakan Arslanbenzer'in (1971) ilk üç şiir kitabını okuyabildim, bunlardan ve kitaplar sonrası şiirlerinden yaptığı seçmelerden oluşma *Çok Üzgünüm (Şiirler 1995-2005)* kitabını edinemediğim için henüz okuyamadım.

İki bölüm halinde sunulmuş 18 şiirli ilk kitabı *Reis'in Kara Merhemi*'nde, çocukluk anıları ve o yılların motifleriyle süslü, İsmet Özel çıkışlı, seslenmeli, haykırmalı sert şiirler yer alıyor.

Daha kitabının adıyla kendisini Reis (başkan) ilan eden, okurlarının yaralarını kendince iyileştirmeye soyunan, kendisi reis (başkan) olunca çevresine lortluklar bağışlayan (s. 18-19), kırgınlığın geliştiriciliğinden söz eden (ilk şiirin ikinci dizesinden başlayarak), kendine küsülü gezen (s. 26), her günün "kuzgunun elinden" kapılan son "bir gün" olabileceğini unutmayan (s. 10) şiir kişisi var burada karşımızda.

25 bölümden oluşan tek şiirli *Şehidet'in Erken Günlerini Anarak*'tan, "Hayatın ağılından ölümün kırlarına" (s. 13), "Yepyeni bir edebiyat gerek bu güldeki kış korkusuna" (s. 28), "Şu şehri affettim bir daha sefere fethetmek üzere" (s. 43) dizelerini alıntılamağa yetiniyorum.

Dört bölüm halinde sunulmuş 22 şiirden oluşma *Namus ve Başka Şiirler* kitabı, İsmet Özel etkisinin bizzat şiirlerde açıklandığı bir kitap olduğu gibi, adda bir şiire yapılan vurguyla da dikkat çekiyor.

Bu vurgulu şiirdeki "Sık ağaçlar görüşümce müslüman / Küffar çalılıklar kırık çitler münafık" (s. 34) dizelerini görünce gözlerime olduğu gibi yüreğime ve beynime de inamıyorum. Ey Ümmet-i Müslüman, bu nedir yahu? Siz böyle bir yaklaşımla anlatılmayı kendinize yakıştırabilir misiniz, diyesim geliyor birden! Ayrıca oldu olacak, tropikal yağmur ormanları dururken, "sık ağaçlar"la yetinmek de neyin nesii?..

"Bin Dokuz Yüz Doksan Dokuz -Marmara Depremi- şiirindeki "Sen hangi dindensin diye sorarım biri ileri geri söz

DEF-İM'DEN...

SİCARIUS

"Ah, farklı taşımalsın pişmanlığımı..."

Karaağaç. Kısa saplı balta. Ah, baba!
Ormandı eskiden buralar.
Bir masa yapmıştık kahvaltıya.
Sevişmiştik sonra, acıkıncaya.
Tekerlek en önemli keşifti.
Ateşe muamma.
Dizlerim kanıyor uslu durdukça.

QUASIMODO

"Gençsin, çekebileceğin kadar acı çek..."

Sonra düş yola. Tamamlanmamış, yarım kalmış,
ya da hiç başlamamış. İki bacağın aynı boyda. Olsun.
Yol böyle de biter. Kelebek değilsen, bir sırrın var mutlaka.
Metafor yok. Gerek de yok: kalp seni tutuyor avucunda.

İstiyorsan hâlâ, ay yoldan çıkarken, sevişebilirim seninle.
Ormandaki sağır ağacın altında.

MADAME LÉONIE

"Elime baktı, senin göğüslerinin üstünde
uyuyakalmış ellerimin içine..."

Bir çay kaşığı bıraktı. Eridik la Sibylle. Erimiştik. Nasıl
unutursun? İyi bir Cortazar çevirisi, dünyanın en tatlı
yemişidir demiştin sana, dudaklarından sonra. İnanmışım
sanıyorum. Dağınıklığın çünkü, heyecanlandırıyordu beni.
Hiç fark etmedim: eksik miydin yanımda? Kısacık kestirip
saçlarını, ilk sigaranı yaktın. Bir seçintiymiş yumuşak, acı
ağzında: "Borges, çift dilli, şanslı kerata, çok yavan, çok."
İslak dumanı şaşkın yüzüme üfledin hınzırca: "Ama,
dudaklarından sonra!" Dilini emdim la Sibylle. Mutlulukla.
Bütün bir kış. Bizi ayıracaklar sevgilim, şekerin tadından,
limonun acısından. Bütün yazı sarılarak geçirelim bu çay
fincanı odada.

yönetmenliği yapmış, bazı dergilerin (*Karagöz*) yayımına katılmış,
şiirin neyliği ve tarihi üzerine yazılar, kitaplar yayımlamış biri
olarak işin kuramını bilen biri olmalı Sayın Özbahçe; ama altı uzun
metinden oluşma bu kitapta şiire benzer çok az satırla
karşılaştığımı söylememem de doğru olmazdı.

Belki biraz mizahi, biraz grotesk, gotik, eski destan
kahramanlarını andırır bir dille söylenen onca söz arasında, arada
bir kulağa gelir gibi olan öğüt ya da ele avuca gelir söz, bunca kalın
bir metni şiir yapmaya yetmiyor. Aradığım güzel dize-dizeler değil;
bütün'den de çıkmıyor şiir!

Bir İsmet Özel mağduru ya da kurbanı daha mı demek gerekir
acaba?

İnsanın düzgün ve birbirini itebilen cümle kurma yeteneği
varsa, şiiri kendisi için yazsa da, yayımlamak üzere asıl, düzyazı
yazmalı, gibi yıllardır beynimle gönülümde taşıdığım bir fikri,
burada notlamama yol açmış oldu bu kitap ve kitaplar...

Künye: Osman Özbahçe, *Kral*, Ebabel Yayınları, Ankara, Mayıs
2008 (İlk baskı Ey Yayınları, Mayıs 2006), 168 s.

söyleyince / Kavmin içinde en çok İsmet Özel'e kulak veririm" (s.
54) dizeleri de şaşırtıcı olduğu gibi, soru da inanılır cinsten değil
yine! Bu soruya verilecek en sıradan ve muhtemel yanıt, "Sana ne"
olunca, ortaya çıkacak durum, en hafifiyle diyalogun kopuşu;
ağırıyla, kavga; hatta karşılıklı kaba güç gösterisi ve birbirini yok
etme istek ve mücadelesi değilse ne olabilir?

Böylesi bir yaklaşım, bizi bir yere vurdurmayacağına göre
soru, soru sayılır mı, şiir cümlesi ya da mısraı sayılabilir mi? Bu
tahripkâr tutumdan mı çıkacak "Yepyeni bir edebiyat", "yeni bir
şiir?" İhtimal var mı buna? Olabilir mi böyle bir şey?

"Tecrübe ve Masumiyet" şiirinde henüz anne karnındaki "23
günlük çocuğu" için "bir çiğnemlik et" gibi hakkında konuşulamaz
bir ifadeye başvurduktan sonra şu dizeleri yazıyor: "*Şiirin kıymeti
harbiyesi yok kalmadı derler vefa gibi / Ben o kıymet için
harbederken vakfederim / 23 günlük çocuğumu bile bile bile*" (s.
63)

Üç "bile"deki sözcük oyunu ilginç de, yaklaşımın insani bir
yanı var mı, olabilir mi? Böylesine kutsallar kutsalı, fetişler fetişi
bir şiir, şiir olabilir mi?

"Parçalar" şiirindeki "Siktiret geviş getiren şiir severleri" (s.
65) dizesinin tepkisini geviş getirmeyen mahlukata mı bırakalım?

"75" başlıklı şiirdeki "*Kendi adımı verdiğim oğluma kendi
ünümü yakıştırdığım*" (s. 68) dizesi, son olarak.

Ah Sevgili Kardeşim, üç ince şiir kitabıyla mı ünlenmiş
sayıyoruz kendimizi? Ün dediğimiz şey, ölümden sonra da
yaşamaya aday olmak olmalı değil midir bir şair yazar için?

Bence Hakan Arslanbenzer kardeşimiz, tez elden politikaya
atılmalı, ülkemizin iyi yönetilmediğinden yakınıp duruyoruz ya
yediden yetmiş oldum bittim, belki hırsımı insani ideallerle
birleştirerek burada kendine bir yer bulabilir. Şiir yazmaya da
devam edebilir elbette; ama yeni bir şiir tarzı yaratma yolunda
kendini helak etme tavrından vazgeçme koşuluyla.

Künye: Hakan Arslanbenzer, *Namus ve Başka Şiirler*, Dergâh
Yayımları, İstanbul, Mayıs 2001, 94 s. ve *Reis'in Kara Merhemi*,
Dergâh Yayınları, İstanbul, Aralık 1996, 48 s.; *Şehadet'in Erken
Günlerini Anarak*, Dergâh Yayınları, İstanbul, Kasım 1998, 46 s.

*

İlk kitabını 2001'de yayımlayan Celâl Fedai'nin (1972)
üçüncü kitabı *Parmak ile Boyanmış*'ında 21 şiir yer alıyor ve bir
şiir kitabı okuduğunu insan en çok sondaki üç şiirde hissediyor.

"Parmak ile Boyanmış", arka kapak yazısının uyarısına
bakılırsa "parmakla boyanmış" anlamında değil de ya da bundan
çok, sanki Tahir ile Zühre, Leyla ile Mecnun örneklerindeki gibi,
biri Parmak diğeri Boyanmış, ikili bir durumu ifade ediyor. Ama
kitaptan ve bu addaki şiirden bu yorumlar doğrusu pek çıkmıyor.
Demek ki şairin karnında kalmış bir bağlantı söz konusu.

Fedai de Arslanbenzer gibi, hırslı, birikimli, dolu bir arkadaş
belli ki; ama böyle bir karakter, sanıyorum daha çok şiir kuramı
yazıları, eleştirileri, polemikleri yazacak bir kişiliğe uygun düşüyor.

Şüphesiz kimsenin kimseye, neyi yapıp neyi yapmamasını
söyleyecek hali yok. Ancak "il(i)k kitap" diye sunulan ilk kitabıyla
ikinci şiir kitabını da okuduğum Celâl Fedai hakkında böyle
düşünmekten de kendimi alamıyorum.

Hakan Arslanbenzer'i, Celâl Fedai'yi, öyle sanıyorum ki bu
minval üzere başka bazı şairleri okuyunca, kendilerini İslami kesim
diye tabir etme kolaylığını gösterdiğimiz kesimde İsmet Özel şiiri
ve şair kişiliğinin yarattığı travmayla verdiği zayıyatı dehşetle
algılamaya başladım ve yıllardır Hilmi Yavuz'a nasıl da haksızlık
ettiğimizi düşündüm bir an.

Hilmi Yavuz'un halesinden söz etmiştim; İsmet Özel
çevresindeyse sanki neredeyse bir zulmet söz konusu!

Künye: Celâl Fedai, *Parmak ile Boyanmış*, Hece Yayınları,
Ankara, Aralık 2005, 64 s. ve *Şeytanın Günlüksiz İrgadi*, Şûle
Yayımları – Merdiven Şiir Kitapları, İstanbul, Mart 2001, 68 s.; *İmtiyaz
Sahibi*, Şûle Yayınları – Merdiven Şiir Kitapları, İstanbul, Aralık 2002,
54 s.

*

İlk şiirini 1990, ilk şiir kitabını 1999'da yayımlayan Osman
Özbahçe'nin (1971) üçüncü şiir kitabı *Kral*'da, çok özür
diliyorum, 35 yıldır okuyup durduğum ve üzerine kafa yordüğüm
şiire fazla rastlayamadım. Şüphesiz, dergi (*Kökler*) yayın

UZUN ÇARŞILI BİR GÜLÜŞ

—Haydar Ergülen'e

Açar narın ağzını kekre bir zamana dağılan heves
Yazın yokluğa düştüğü anlarda bir kuyu-uyku
Ürkünç irkilmelerine arka çıktığımız
Mağlup üzümlerin şarabı ince bir yüz
Vurur mahzun topukları yorgun nal izlerine
Bir göz ev kalbinse, gövdelerin sathında
İyi ağırlanmış konuklar gurbetimiz,
Kurnalarda nem kaldı, kim kaldı kendi yüzünün gerisinde
Gülsüz bahçelerin önü sıra kanat çırpın düş haddinden
[emekli bir hafız

Belki yalnız o kaldı gözleri huysuz karamela
Uzun çarşılı gülüşlerin sarışın ve mavi abdalı

O hep birine benzetilmek korkusu tenhalarda
Durdurur taklitçi bir sesle dilin gezindiği tünelleri
Temmuza hıştırtı, dermana tabip, gam yükleri Behçet'in
[olmasa

Çekilir belki iyiliğin gölgesi, kuzu seslerinde Kerbela
Herkes çekilince birbirinin içine acı bir yel gibi

Mücavir duyguların ağdı, bilirsin Hafız,
Her unutuş gibi taşırır belleğin yatağını
“Kül insandan gelir”, çünkü insanda sınanır ateş
Çekilirken birbirinin içine acı bir yel gibi herkes
Dışarıda kocaman bir yalnızlıktan nasıplenen mızıka
Uzun yalanlarla tamamlayan uzun rivayetleri
Dağlar, denizler, nehirler, kuşluk vakitleri bir de
En âlâ bir anneyle takas ettiğimiz doğum mahalleri

Uzak şehirlere yakın davranan elçi
Şimdi biraz şarkı ne iyi dururdu dudaklarda
Biraz cem biraz yağmur biraz soğuk kan damarda
Ağzı kalabalık bir bıçak ya da,
Biz böyle sarsalayıp durdukça yalnızlıkları
Ben hâlâ çırağım usta, sessiz bir körüm terazin yoksa.

Soner DEMİRBAŞ

KIRIK SANDIK

belik belik örülmüş kelimenin esriyen saçları
isimgeçerle iliştilmiş dağların biçimlenişine
günün ışığıyla düşmüş güneşin gözlerinin karası
aşkın planı çizilmiş ‘U’ biçiminde bir ev* içinde

muhtevası belirmiş boşluğun kısık hayatın pençesinde
kara kış karada zemheri arada sözleri kırık sandıkta
bir böcekte yaygın kabul bir çiçeğin kendini açışı
sonrasız irak her yer kuşku çocukların belleğinde

belik belik örülmüş kelimenin esriyen saçları
muhtevası belirmiş boşluğun kısık hayatın pençesinde

*André Gorz, *Son Mektup, Ayrıntı Yayınları, 2007*

HAİKU'Ş

Diyor ki:
“Bunca uzak gök
Kuşlarla komşum oldu.”
*
Şakiyacak:
Çok rüya görmüş
Ama ortada kimsecik yok!
*
Bu serçe de
Sesini düşürerek -
Nasıl unuturum seni ben?
*
Issız bir ev:
Gündüz kuşlar gelir
Geçmek bilmeyeni gece.
*
Çocuk işte:
İstiyor ki kuşlar da
Bütün oyunlara katılsın.
*
Kuş alanıydı
Güz geldi geleli
Yaprak alanı da oldu.
*
Kondu ve uçtu:
Ah daha kaç kişi
Sevinç verip gideceği -
*
Anımsadım:
Senin civıltılarım
Hepsinden daha gürdü.

Veli DÜDÜKÇÜ

KURTTAN ADAM

Kurdun yurdu kursağında
Tırnağında bin alingan urba,

Gözleri cırılcıplak etlerin
Kuş doyuran kuştı yara...
Kapanınca karnı bu mezarın
Her kemik bir lamba,
Işıl ışıl karanlık
Ve kapkara bir ayna,
Gösterir kurdun kurda
Çoğalır görünmeyen nefesi,
Rivayet çoktur orada...

Ağaç izlerinin ormanında
Delik deşik bir kurt,
Diğer kurdun ağzında...

Kurdun yurdu kursağında
Tırnağında bin alingan urba,

POETİKA / POLEMİKA

Cihan OĞUZ

Eleştiri Acıtır

. Fuat Çiftçi dostumuz, *Şiiri Özliyorum* dergisinin Ağustos-Eylül 2009 sayısında yer alan “Sükût Suikastı” başlıklı kısa değerinde haklı olarak sitem ediyor. Benim *Şiir Defteri / Şiir ve Hayat 2009*’da “Bağımlılık-Şiir” adlı poetik kitabından hiç söz etmeyişime kırılmış. Ne dese haklı. O kitabı atlamışım. Ama kasıtlı olmadığma inansın. Fuat Çiftçi’yi sadece *Şiiri Özliyorum* dergisinden değil, aynı yayınevinden (Yom) birlikte kitabımız çıktığı için de yakından izliyorum. Hatta internet ortamındaki tartışmalarda adını gördüğüm zaman ilgiyle okuyorum. Yazdıklarından, sorumlular içinde *en az* bana kırgın olduğunu da hissettim. Eh, bu da bir teselli mükâfatıdır. Bir kez daha özür dilerim.

Hazır söz *Şiiri Özliyorum* dergisinden açılmışken, Çiftçi’nin “Hiçlikle Çiftleşmek-Karşı Günlükler” başlıklı güncel aforizmalarına değinmeden geçemeyeceğim. Vargılarının (siz isterseniz buna *yargılarının* deyin) birçoğuna katılmasam da, zaman zaman yerinde saptamaları var. Eleştiri acıtır. Katlanmak gerek.

Dergide yer alan “Seyfi Turan” şiiri ise 95 şairin dizelerinden oluşan bir tepki manzumesi. 14 yaşındaki Seyfi Turan, Hakkâri’de 23 Nisan günü çıkan olaylar sırasında, özel harekâtçı bir polisin dipçik darbeleri sonucu ağır yaralanmıştı. Dipçikle vurma görüntüleri de tüm televizyonlarda yayımlanmıştı. İşte o olayı konu alan ortak şiiri internet dışında ilk kez bir dergide basılı görmek beni heyecanlandırdı.

Kalbimi Çizen Dizeler

. “*Ayrılmaya büyük aileden, döndüğünde kendin kalırsın*” (Orhan Alkaya, “Yalnızlık Arayışı”, *Varlık* dergisi, Ağustos 2009).

İyi ki döndün aramıza desem, acaba, sevgili Orhan Alkaya alınır mı? Halbuki Şehir Tiyatroları Genel Yönetmenliği’ne de çok yakışmıştı.

Kıssadan Dize

. *Varlık*’ta Hasan Öztoprak’ın “Babam Adımlarına Tutunarak Yürüdü” şiiri bana çok koydu. Son dönemde okuduğum en güzel şiirlerden biri. Hele hele “*Babam / Geçenlerde yanlışıktan öldü / Biliyorsunuz işte / Sırası değildi*” final dizeleri... (Yeri gelmişken: Hasan Öztoprak’ı o berbat “*İmkânsız Aşk*” adlı -intikam- romanından dolayı hâlâ affetmiyorum. Türk edebiyatına öyle paçavra bir metni soktuğu için eminim kendisi de bin pişmandır!)

Yasakmeyve’nin Temmuz-Ağustos 2009 sayısında “Şair ve Korkusu” başlıklı ilginç bir dosya var. “Şair ve Okuru” bölümündeyse Tahir Abacı ile yapılan ilginç ve güzel bir söyleşiye yer verilmiş.

Dergide, Hüseyin Alemdar’ın Yılmaz Güney’i resmettiği “Diwar” adlı harika bir şiiri var: “*Unutma, Türkçe ya da Kürtçe aşkı ve sinemaları Allah seslendirir*”.

Özgür Edebiyat’ın Temmuz-Ağustos sayısında, Gültekin Emre’nin “Gözden Çıkarılmış” şiiri dikkat çekiyor:

“Hayatı al gel buraya bu beni şuraya tutsak eden akşama

Büyük nerede sen olmayınca büyüleyici, tüm lambalar kör

Düş nerede sen orada bir başına gecenin çilesini eğiren

Dağ devrildi altında kaldım sabrın, tarih lâle değil lâl”

Gökçenur Ç.’nin ne zaman kötü bir şiir yazacağını merak eder dururum. Diğer şairlerde sıkça rastlanan “Ben yazdım oldu!” megalomanisi semtine uğramaz onun. Yine öyle yapmış. “*Aptal bir öğrenci gibi izlerim aşkla, dünyanın yazıya dönüşmesini*” diyor. Bir de (isterseniz ‘*Kalbimi Çizen Dizeler*’ gibi de okuyabilirsiniz) “*hit*” dize: “*Sevişirsek adları unutturuz diye seviştik o yaz sizinle*”.

Kadir Aydemir’in “Ayrılık Galası” şiiri de klasik gibi görünse de etkili dizelerle örülü:

“Yorgunum bugün ve
içimde ölü bir şey var” dedi kadın.
‘Yürütemedik biz.’

Hava soğuktu; ağlayarak yürüdü adam
Deniz kenarında bekledi
Gemiler bekledi
Halatları koparan uyku
Yırtık bayraklar ve sevgilinin yüzü”.

A. Barış Ağır’ın “Yeniden Dünya” adlı uzun şiiri çok güzel bir aşk şiiri olarak kazındı hafızama. “*Hem aşk dediğin öyle bir şeydir ki şairim / görünmez dalları boyunca bahçemizin*” dizesinin nahifliğine bakmayın; 310 dizelik teatral sunu’da inişli çıkışlı duyguların ve özgün betimlemelerin bazen kendine bile küsen yalnızlığı şaşırtıyor insanı. Finalde ansızın düzyazıya dönüşen o çıkış, “*Sana gelirim unut beni! Nasıl mutluyusan öyle yaşa Meleğim. Ne bulanık suları ne de zorunluluğu seçmek zorunda değilsin mutlu olmak için...*” şeklinde sübuta eriyor. (Aman sevgili şair, lütfen dile biraz daha özen: “Ne... ne de...” bağlacı mutlaka olumlu biter. Yani doğrusu, “*Ne bulanık suları ne de zorunluluğu seçmek zorundasın mutlu olmak için*” olmalıydı.)

Acaba diyorum, A. Barış Ağır’ın bazen *arabeske göz kırpan* dizeleri hiç mi olmasaydı? Yoksa son dönem çok öne çıkan şairimizi özgün kılan hususiyet bizzat o çelişkinin varlığında mı gizli?

Şiir de Yorulur Bazen

. *Yeni yazı*, fanzinden dergiye dönüştü. Çok da şık olmuş. Temmuz-Ağustos 2009 tarihli ilk sayısında hayli iddialı yazı ve şiirler var.

Ama Kaan Koç’un James Dean’e ithaf ettiği “Forever Young” adlı şiirdeki “-ölüm şimdi kaç yaşında?” dizesini okuyunca derin bir eyvah çektim! Zira o dizenin alameti farikası Refik Durbaş’a aittir. 1983’te yayımlanan *Nereye Uçar Gökyüzü* adlı muhteşem kitabında yer alan “Değişen Nedir Güvercinleri” şiirindeki dizeler aynen şöyledir:

“Ey niyet sahibi! Söylenmedik söz mü kaldı
alınmadık can mı
uçmadık kuş mu
söyle şimdi kaç yaşındaydı söz
hüzün kaç yaşında
ölüm kaç yaşında”

Elbette kasıtlı bir tutum değil ama Kaan Koç için büyük talihsizlik.

Sincan İstasyonu’nun Ağustos 2009 sayısında başyazının başlığı ilginç: “Şiir ve Torpil”. Genç şairlerin “ustasız ve aracasız” şekilde kendi şiirinin doğasına en yakın dergiyi bulacağını savunuyor. Güzel bir temenni. Genç şairlere de hemen o *sihirli formülü* uygulamak düşünüyor: Vira bismillah!

Haydar Ergülen’in şiirlerini, yazılarını ve notlarını sürekli kaydettiği siyah defterini Antalya yolunda uçakta nasıl kaybettiğini anlattığı “Kayıp Defter” yazısı ise içimi çok acıttı. Onun gibi titiz bir şairin nasıl olup da notlarını, şiirlerini ve

yazılarını uygun bir zaman diliminde bilgisayara kaydetmediğine şaşırımdı doğrusu. Boşuna kendini avutmasın. O ağıt kolay kolay dinmez.

Uğurlu Gün

. Sonunda şair ve eleştirmen M. Bülent Kılıç da İstanbullu oldu. Akademisyen ve çevirmen eşi Mine Özyurt Kılıç ile birlikte Ankara'yı terk etti. Ve biz Bülent ile ilk kez yüz yüze karşılaştık. Yıllardır sayısız kez telefonla konuşmuş, sayısız defa e-mail yoluyla yazışmıştık. Ortak dostumuz Osman Çutsay ile birkaç yıl önce birlikte çıkardığımız *Yeni* dergisinde aynı sayfaları paylaşmıştık. Ama bir kez olsun görüşmek mümkün olmamıştı. 8 Ağustos günü şeytanın bacağına kırdık. Biz maaile Beşiktaş'taki Kabalcı Kitabevi'nin kafeteryasında otururken, telefonlaştık, Bülent 10 dakikalığına da olsa -misafirleri gelecekti, acele gitmesi gerekiyordu- uğradı. Biraz konuştuk. Kırk yıldır tanışıyor muyuz gibi huzur doldu içim. Ortak dostumuz Mustafa ağabeyin de kulaklarını çınlattık iki arada bir derede. Mustafa Başarslan da bizim gibi Ankara'dan kopup geldi İstanbul'a. Şimdi en saygın kitabevlerinden Pandora'da çalışıyor. Her hafta olmasa da, iki haftada bir mutlaka uğrarım yanına.

Bülent Kılıç, bir süredir, her salı günü saat 13.00'te Açık Radyo'da "Fizan Ekspresi" adlı programı hazırlayıp sunuyor. Bir saat boyunca, İran, Afgan ve Tacik müzisyenleri dinleme şansı buluyorsunuz. Kılıç'ın aynı adı taşıyan bir web sitesi de var.

Bülent de geldiğine göre, kendimi biraz daha çoğalmış hissetmeli miyim doğduğum kentte?

Dergilerden Şiirlere, Şiirlerden Dergilere

. *Kirpi Şiir*'in ikinci sayısı da çıktı. Şu kat kat olup da açmayı bir türlü beceremediğim dergi! Açmayı becerebildiğim o ilk sayfada ise Öztürk Uğraş'ın "Tek Kişilik İsyan" adlı şiirine rastladım: "Şiir ki tek kişilik isyandır" diyor, özde. 6 Ağustos 2004 tarihinde yitirdiğimiz şairin "*Fırat'ın Suyuzlülü Çocukları*" adlı kitabından alınmış şiir. Keşke başka bir şiirini seçseleermiş:

"Pırl pırl suların yüzünde yıkadığım
Sarışın selvinin gökyüzündeki özü gibi
Büyük kavgaların sesi şiirimi veriyorum sana".

Dergide Şeref Bilisel'in "Bir Salacak Fotoğrafi" adlı çarpıcı şiiri de yer alıyor:

"İşte zaman ve şiddet
Yarın doğan öldü, dün oğlum doğacak
Şimdi ben uzak bir dağ köyünde
Oğlumun eskimesini bekliyorum
Nasıl bekliyorsa pervazları şarkılar
Öyle işte ya Salih".

Muaf, fanzini andıran bir şiir dergisi. Haziran 2009 tarihli dördüncü sayısında tanınan, bilinen şairlere kucak açmış. İşte o şairlerden Osman Olmuş'un kendine özgü *fırlamalığı* yine öne çıkmış. Olmuş, "Telve Isırıklar" şiirinde hinoğlu hin dizelere göz kırıyor:

"kime ne! dişleri fırçalanmış köpeklerden
ve artık kemiklerden. ısırıklar kalır
yalnız geriye. o kazandibi sevimliler
ve telve: hep ağır ağır çöker içimize
istese de istemesek de: tembel teneke!
küf tutar köpek tasmalarıyla birlikte
kapanır yüklük üstümüze. hiç havlamadan
ve bir gülüşle: boşalverir zehrini yüzümüze"

Tamer GÜLBEK

KUYUM

gecenin içinde patlayan kahkahalar
rahatlatmıyor vazgeçilen özgürlüğü

karşı masadan söylediler efendim
yerde break dansı yapan çocuk kalksın
yanıp sönen ışıklar sönsün tamamen
vicdan diye bir şey varsa
gelip görsün kendisini suratında ikizinin

ruh sığınağı burası
akşamları birer bira
sabahları deniz narası

yaklaştım denilenler uzaklaşıyor
kumda yatarken düşünülenler
kumda okunanlar kelepçelerin çanına

bir tren bekliyor haydarpaşa'da
alıp götürecekt gece koşturan ayaklarımızı
kekik kokan bir güzelliğe
yakıp yıkacak bizi götürülenler o güzelliği sonra
zorla atlatacaklar bizi yükseklerden suya

lunapark dönüyor dönüyor dönüyor aklımda
bir stada bakıyoruz en yükseğe çıktığımızda
sonra dönüp bağdat'ın çölüne
kaktüsleri sulayacak bir şeyler alıyoruz gece
o da rahatlatmıyor vazgeçilen özgürlüğü

karşı masadan söylediler efendim
bindiğiniz gondol batacakmış
önce kadınlar ve çocuklar kurtulacakmış
kalacakmış boğazınızda aldığımız son yudum

karşı masadan söylediler
ne okursanız okuyun
canınıza okuyacakmış
yan baktığımız kuyum.

Hüseyin Alemdar, "Şiir Aştan İyidir" diyor. Ama hemen ekliyor: "*neremde bir hüseyin var içini dağılıyorum her sabah aynada*".

Hele Nurhak Kaya, "Yaradılış Hapsi"nde kesip atıyor hayatın ritmini: "*ölümlerin saati başka ölümlere rastladığı için / toplu bir cenaze töreniyle gömüleceğiz işte!*" (Bunu da *Kalbimi Çizen Dizeler*'e eklenmiş sayın.)

Ve Emre Varışlı... "Kafadar Gece"nin finali çok çarpıcı: "*bu gece gidiyoruz / yarı yolda bırakan / tanrıyla ağlar*".

Mühür dergisinin Temmuz-Ağustos 2009 tarihli sayısında Serap Erdoğan'ın "*Yorulacak bir rüya kalaydım uykunuza*" dizesi güzel.

Gökhan Arslan'ın "Haydar Ergülen" şiirinde hoş dizeler var. Tarz olarak pek benimseyemesem de, bu sanki diğerlerinden epey farklı, güçlü bir şiir:

"soysuzluğun aurası bu. bu yüzden kendini ayıltı bayıltı yerlere vuran adamlar, kıvıldamadan özlüyorlardı narın iç sesini, daha destûru alınmamış bostanların avazlarında."

Selahattin YOLGİDEN

AMASRA

güneşin ulaşmadığı odada
siyah beyaz fotoğraflar
kırmızı bir halı üzerinde yerde,
başkalarını sevip de
birbirlerine sarılan insanlar.

aşk kabuk bağlamış
zoraki gülümseyen dudaklarında.

o zamanlardan hatırda kalan
eski gazeteleri okuma alışkanlığı,
sahilde yürümekten arta kalan zamanlarda
uzatıp ayakları soba önünde
sıcaktan gevşemiş, bin dokuz yüz
yetmişten haberler içinde.

nasıl acılar yarattım kendime
gözlerimi gök sandım, ağladım durdum

“gök varmış, ağlayınca yağmur yağarmış
aşk varmış, ne olursa olsun, hep...
uzaklarda birisi tutar bir ateş yakarmış
burada ben üşürmüşüm, kim inanmış”

Kenan YÜCEL

BENİ BİR GÜLE HAZIRLIYOR ŞİMDİ

belli belirsiz sesler toparla
yan yana getir inlemeleri

boşluğu düşün

sessiz harfler gibiydik ev içlerinde
belki bir f 'ydim bekleyişin balkonunda fransız

çıkageldi o, salkım saçlı kadın
isteğin denizlerinde yunuslarla yüzen
beni bir güle hazırlıyor şimdi

[salyangozları sev
tadını çıkaracak yavaşlığı
onlar bağışladılar hayatın]

birdenbire çaprazlanan ırmaklar gizliyoruz geceden
tutkun harflerimizin halkalanan mavi sessizliğini
bir üzüm tanesi ağzımda, dünyalığım
saçına ateşböceklerinden bir taç takıyorum
gözlerin büyük uzun akşamlarda yan yana açan iki usul
çiçek

çırpınan yelkenliler yabansı bir uzaklığa

yorgunluktan azade atları özgürlüğün

taşıyor derinime sevişmeleri

Hüseyin Cahit KERSE

EV'RİM

Selim-i sâlisin köşkünde doğmak varken
'Evimiz kışlanın karşısındadır', diyen bir
kederli şaire anı komşusu düştüğümü
sezinledim 50 yıl sonra. Bunca zamandır
gülümsemeyen belleğim alıp götürdü beni
şair Hamit Macit'in sokağına. Baktım ki,
yıldızlı sinemamın yeller esiyor yerinde,
ve kitap kurduna dönüşmüş doğduğum ev de...

O gün Sacide'me el sallarken cumbadan
düşüp boğulduğum havuz da düş şimdi.
– Arzumun kalbi çığlık çığlığa kutsamıştı beni –
50 yıl önce yosun tutmuş evrimin cilvesi.

Turunç kokulu bahçelerde iğne balıklarımın
peşinden çocukluğumla el ele koştuğum
arıklarda akıyor belleğim. O tılsımlı ahşap
evde kimdi yaşayan? Kuşkuluyum, soluyan
ben miyim şimdi Akdeniz'i. Gümrah göğüsleriyle
ya neden ürpertiyor çocuk yüreğimi hâlâ?

Evim! İlk evrimim, neredesin, nerelerdeyim
kimlerleyim şimdi?
Tılsımlı beşiğimde kedilerimle oynamak varken...

Sayfiyeci saymıyorum kendimi bu yüzden.

Fırat CANER

BABİL

babel
yokluğun kabil
üstünde ebabel
kuşu
inliyor bulutlardan
yokuşu

beni ikiye böldün
öyle gittin
ama öldün
oysa cam göbeği
okyanus taşlarıyla
yaşama aittin

babel
yokluğun bil
ardında israfil
suru
inciniyor putlardan

dilimi aldın diyemem
kalbimi aldın sevemem
aklımı aldın bilemem
sen de
sen sev
sen bil

şimdi yorgunum
kendimi denemekten

Gökhan ARSLAN

Akatalpa dergisinin 116. sayısında, “Poetika/Polemika” isimli köşenizin alt başlıklarından biri olan ‘devşirme şiir’in ikinci bölümünde, *Varlık*’ın Temmuz sayısında yayımlanan “Turgut Uyar” şiirimle ilgili söylediklerinizden yola çıkarak birkaç şeye değinmek istiyorum.

Öncelikle belirtmeliyim ki; şiir ve eleştiriyi bir arada götürenlere her zaman büyük bir hayranlık duymuşumdur. Bunu yazıyorum, çünkü ülkemizde eleştirinin bir türlü kurumsallaşamamasından yakınan biriyim. Şiirle uğraşan bir şair adayı olarak, eleştirinin şair ve şiir için bir yol haritası çizdiğine inanmışımdır hep. Doğal olarak olumsuz anlamda dile getirilen eleştirilerin bile şiire kattığı değeri hiçbir zaman yadsıyamam.

Sevdiğim, yakın olduğum bazı şairler her ne kadar “*eleştiri yaz, şiir üstüne yaz*” diyerek beni dürtse de eleştirinin apayrı bir yetenek gerektirdiğinin farkındayım ne yazık ki. Artık Ataç da yok. Cöntürk gideli 6 yılı geçti. Genç şairlerin yazılarını dört gözle beklediği Mehmet H. Doğan ve Memet Fuat da ayrıldı aramızdan, bir trafik kazasında yitirdiğimiz Eser Gürson da.

Yaşayanlara gelince... Ne Doğan Hızlan artık yeterince eğiliyor şiire, ne de Öneş eskisi gibi yazıyor/yayımlıyor. Siz, Baki Ayhan, Tuncer Uçarol, Veysel Çolak, Sabit Kemal Bayıldıran, Ramis Dara, Celâl Fedai ve Utku Özmkas gibi şair ve eleştirmenler de olmasa eleştiri kurumunun hali nice olur kim bilir?

“Turgut Uyar” şiirim hakkında yazdıklarınıza gelmeden önce bunları anlatıyorum, çünkü eleştiriye/eleştirmene olan saygımı bilmenizi istiyorum.

Varlık’ta yayımlanan “Turgut Uyar” şiiri 2009 Yaşar Nabi Nayır Gençlik Ödülleri’nde ‘dikkate değer’ bulunan “Mel’ün Canlar” adlı dosyadan. Bu dosya uzun bir zaman zarfında oluşturuldu. Dosya, şiirimizde kendimce önemli bir yeri olduğunu düşündüğüm, beni besleyen, bana bir şeyler katan şairlere yazılmış şiirlerden oluşuyor.

Açıkçası bu dosyayı Yaşar Nabi’ye yollarken çok çekinceliydim. Zaten son gün yetiştirebildim. Çekinceliydim, çünkü dosya riskli bir dosyaydı. Jürinin dosyaya nasıl yaklaşacağını hiç tahmin edemiyordum.

Biliyorum, bunu daha önceleri Hüseyin Alemdar *Vakitler İncelikler*’le, Haydar Ergülen “Bi’dolu”yla [Üzgül Kediler Gazeli’nin bir bölümü], Fergun Özelli *Kovulmuşlar*’la ve Yılmaz Gruda *Kuyumcular*’la yaptılar. Fakat ben de elimden geldiğince, kendi bakış açımı anlatmaya çalıştım sevdiğim şairleri. Dizelerde geçen kitap adlarının yoğunluğu konusunda ne kadar haklı olsanız da şiirlerin asıl olarak kitap adlarından yola çıkarak yazıldığını belirtmek isterim. Ama bu demek değil ki şiirler sadece kitap adlarına yaslanıyor. “Turgut Uyar” gibi kitap isimlerinin çok geçtiği şiirler de var dosyada; “Sabahattin Kudret Aksal”, “Ülkü Tamer”, “Akif Kurtuluş” gibi kitap isimlerinin az geçtiği şiirler de.

Özellikle belirtmek istiyorum ki; ben “vefa şiirleri” dediğim bu şiirleri oluştururken kitap isimlerini şiirde geçen normal, sıradan bir sözcükmüş gibi kullanmayı amaçladım. Yani italik yazılmadığında sanki kitap adı değilmiş hissini vermeye çalıştım. Bunda ne kadar başarılı oldum bilmiyorum açıkçası. Fakat bazı şiirlerde bunun aksaklığa neden olduğunun da bilincindeyim. Bilincinde olduğum bir şey daha var kuşkusuz; o da kendimi daha şiir konusunda yetkin görmediğim (Ki bunu düşününce Dağlarca’nın bastonu geliyor hep aklıma). Yani hâlâ bir emekleme, tanıma, tanımlama sürecinde olduğumu düşünüyorum. Şiirini yazdığım bu şairler de bu tanıma sürecinin bir parçası.

1. bu yolun sonunda ölüm var deseler deseler sonlu yoldur ölüm
2. uzayacak bir recimden kaçarım kaçarım çünkü ben korkağım
3. alnında gömülü kaderini silen ter niyetine. ter insandan doğaya
4. arınmadır ve yara kiminse tuzu o hatırlar en çok, ihbar ve inkâr
5. tekmil kötüyüm bu yol ecdadımın vicdanına dolanan sarmaşık
6. duvardan geçememe halinde kargaşayım, ışık izniyle kaçak
7. yüklü bir öküz tedirginliğinde çekilirken kızak, ruh ve boşluk
8. yolun sonunda ben olmak varsa varsa kendim, aklım ve cezam
9. işte günahım, sadece benim! bir asırdır ateş olmayı bekledim
10. şimdi tapın! bana su. yakın! bana hava. kork! benden toprak
11. çünkü benim artık kudret! her savaşta ganimet diye paylaşılan
12. ve yedi ceddin bağırsaklarından dökülen her tohum sığınacak
14. bir mazi bulur. çekilir kendinden öncesine baş aşağıdır çekim

Sevgili Oğuz;

Siz, yazınızda ‘vefa duygusunun dayattığı mahalle baskısı’ndan söz ediyorsunuz. Açık yüreklilikle söylemeliyim ki, bu şiirleri yazma sürecimde hiçbir şekilde ‘mahalle baskısı’nın olduğunu düşünmedim. Ben “vefa”nın Türk şiiri için hâlâ çok önemli olduğunu düşünüyorum. Hatta vefasızlığımızın İlhami Bekir Tez, Mustafa Seyit Sutüven, Seyfettin Başçılar, Nahit Ulvi Akgün, Ercüment Uçarı, Niyazi Akıncıoğlu, Kâmrân Yüce, Muammer Hacıoğlu ve Tefvik Akdağ gibi şairleri unuttuğumu kanıslaydım. Belki de sırf bu yüzden bu şairler bazı kalemlerce ‘minör şair’ olarak nitelendirildi hep. Bunun için değer verdiğimiz şairlerin şiirlerinin yazılması gerektiği düşüncesindeyim. Dediğiniz aksine hiçbir şekilde *kendimi kabul ettirme* düşüncem olmadı.

Tüm bunları kendimi savunmak için yazmadığımı bilmenizi isterim. Amacım kendimi, bu şiirleri yazma nedenimi bir parça da olsa anlatabilmek. Dikkat ettiyseniz şiirde ne Turgut Uyar’ın dizeleri var; ne de dizelerin bozulup yeniden yapılandırılmış halleri. Devşirme şiir olarak kastettiğiniz dize noktasındaki düşüncelerinizse, buna zaten katıldığımı bilmenizi isterim.

Başta da değindiğim gibi, her türlü eleştiriye sonuna kadar açığım. Hatta söylediklerinizi cebime koyup, ara sıra bakacağımdan emin olabilirsiniz. Özetle sizin kitap isminizi kullanarak söylemek istiyorum ki; şairlerin bazen ‘*hançeri kendine savurmaları*’ da gereklidir.

Sevgi ve içtenlikle.

Salih MERCANOĞLU

PARALAKS

sessizliği bildim bileli ben hep çırağım
anlamak derdim oldu, anladığımı üflemek
ustam büyüğü dağ her gün inip çıktığım
zor zamanlar, kızıl manifesto efkârlıysam.

akşamdan niyet edip gece mesaiye kalkıyorum
su okuyorum açıyor bahçemde gazanyalar
ay omzuma basıyor, başımda asgari hale
ustam melek olduğumu söylüyor, bana sus
otuz kuş birden sus diyor her şeyin zamanı var
-zamanın her şeyi yok ki usta,
der demez yediğim tüm küfürleri kusuyorum
emeğim yeşil safran, burnumda süt, terim kan
içimden akan zamana hızla bakıyorum
ağzımı sözle çalkalayıp yatıyorum sonra.

ışığı gördüm görelî ben hep körüm
görmek derdim oldu, gördüğümü üflemek
alfabem pastoral senfoni, masumiyet şarkıları
ah biraz şans müziği, venseremos efkârlıysam.

kalbimi cümle içinde kullanıyorum, geçmişimi dolduruyor
çekik gözlü boşluk, çatısız dünyada sadece bir söğüt
dağdan şehre inen binlerce yaprak sesi
sürüklüyor kalbimi vadideki otları yalayarak
geçmişim dolu usta, geleceğim yok beni şimdiye bırak
el yordamıyla tutduğum ayna işte bütün abecem
bütün aşk bu, kırıldı arka cebimde taşıdığım hayat.

Emin KAYA

CAMIN DIŞI

camın dişini kemiren aygıt
çıkarttığı altında sakladığım fünüye
çokça gürültü kopacak ne de olsa
azıcık kenarından ısırıldığı simit
ancak bir kez öpebildiğim bardağın dudağı kalacak
devrik masalarda mısra dizeler için

elinde neşteri cimbriz gibi tutan sizler
hangi aynanın sırtında ak gerdanlı kadınlara
dil uzatacaktınız? unuttum
sofra takımını akrabalar gelince açan
görecek mi solduğunu tenindeki vazunun
daha hiçbir cami avlusunda bando dinlememişken

sevinip çektiğimiz vitrinlerde asılı fotoğraflar
bir zaman burgacı gibi çarpacak alnımıza
hiçbir ölçü bu kadar acımasız görünmeyecek
ömür fenerinin solduğunu ilan eden
o efkârla çevirdiğimiz çiçekli albümlerden

giyinik bir bakır gibiydik eteğinin altında
kırklık dişleriyle bizi öpenler için
gerildik. alnımızda ifrit yağmurları bütün gün
soyu tükenen dişlerimizi de tükürdük gecenize
şimdi bir tasma gibi dursun boynunuzda hayat

Hüseyin Avni CİNOZOĞLU

HAYDAR

sanki bir sabıka kaydı
işaret eder ahali yarasına
asillerle arasında kalın duvar
“öz yurdunda garipsin öz yurdunda parya”

her akşam o riyakâr tellal
Peralı misyoner edasıyla
silah bırakmayı önerir
Endülüs'te batan güneşi hatırlar

antlaşmada hakem hilesi
serttir hudutların kanunu
hayatinkinden

hançer sırtında saplı Ali'nin
kabzasını bırakmaz Zülfikâr'ın

Ahmet CEMİL

MAYA

bir taş bırakılınca
yüksek dağlara
ya da munzura
ikrar sayılır
taşa, toprağa, suya
*Dönen malından
olur
Dönmeyen canından*
bozulursa maya

köy damlarında
közlenince ateşte

güz renkli palamutlar
doğuda çirok iklimi başlar
erzincan sobasının başında
toplanır çocuklar
borsaya girince koyunlar
dibe vurdu hayatlar

vurulunca bir insan
dağlarda, sokaklarda düpedüz
bir kadın alkışlar arasında
ölüme hazırlar ikinci evladını
bir anne de: “oğul oğul” –der
iki yüreğim yanar
ne gecemdir ne gündüz

fay hattında yürek incedir
dostlar!/yol kavşaklarında vurulur
üç kurşunla yön levhalarım her gün
bakmayın yüksek rakımlara
yerkabuğunun kalınlığına
dokunsanız benim yırtılır doğu'da

ÖLÜM VE BAŞSAĞLIĞI İLANLARIM

Sina AKYOL

Sonunda patronu da razı edip cumartesi günlerini pazar tatiline eklettik ve elbette çok sevindik. Fakat pazartesileri birer kâbustu.

Yalnızca pazar günleri tatilken, pazartesileri işe başladığımda, iki. üç -haydi en çok dört diyelim- ölüm ve başsağlığı ilanı yazıyordum. Ertesi günün gazetelerinde yayımlanacak bu ilanlar için elimi çabuk tutmam gerekiyordu; diğer işlere girişmeden önce kotarıp 'müşteri'ye gönderiyor, onay alıyor, ilgili gazetelere servis ediyordum. Sabahın ilk saatlerinde yapılması zorunlu olan bu tatsız iş bütün enerjimi alıp götürüyordu elbet; güne ölüm ve başsağlığı ilanlarıyla başladığım pazartesi sabahlarından nefret ediyor, "Yahu" diyordum, "bu Azrail Aleyhisselam dedikleri rezil, hafta sonu tatilini hiç mi bilmez?"

Cumartesiye de pazar tatiline ekletmeyi başardıktan sonra iyiden iyiye tatsızlaştı durum. Her Allah'ın günü doğan bebek sayısından az değildi çünkü, her Allah'ın günü çekip giden insan sayısı. Sonuç olarak pazartesi sabahları yazmak zorunda kaldığım ölüm ve başsağlığı ilanlarının sayısı düpedüz artmış, ikiye katlanmıştı. Her gün, aşağı yukarı kaç kişinin çekip gittiği konusunda belirli bir fikre sahip olmak için, ille de bilmem ne belediyesinin mezarlıklar müdürlüğünde çalışmak gerekmiyordu anlayacağımız; herhangi bir reklam şirketinde ömür törpülüyor olmak, bu konuda da fikir sahibi olmak için yeterliydi.

Yine bir pazartesi sabahıydı. Telefonum çaldı. Arayan kişi, "Sina Bey" dedi, "siz beni tanıyorsunuz, ama ben sizi şiirlerinizden biliyorum, babamın ölümünün (hatırlayamıyorum, bilmem kaçınıcı, S.A.) yıldönümü nedeniyle bir anma ilanı hazırlatacağız. Sizin bir şiiriniz var, hani adı 'Babam İçin' olan şiir... İzniniz olursa o şiiri ilanımızda kullanabilir miyiz?"

Madem babanın gidişi taze değil, madem söz konusu olan 'anma ilanı', üstelik de galiba ilgili gazete hazırlayacak, yani benim hiçbir dahlim olmayacak; kederli sesimle değil, sahici teşekkür sesimle konuştum, "Şeref duyuyorum" deyip ekledim, "iznimi almanız gerekmez, buyurun kullanın, hatta ricamdır, lütfen adım geçmesin, böylesi daha çok sevindirir beni."

Ben o tarihe gelinceye kadar iki-üç ödül almıştım, "Alıp alabileceğin en büyük ödülü işte şimdi aldın Sina!" dedim, ben bana.

Eklemem gerekir: İlanlarının hangi gazetede ve hangi gün çıkacağını tabii ki sordum. Tabii ki alacaktım o gazeteyi; ilanı kesecek, arşivimin baş köşesine koyacak, ömrüm sürdükçe de, "Sevinç ile keder aynı madalyonun iki ayrı yüzüdür" cümleme fiske vuracak, döndürüp duracaktım o madalyonu.

İlanın yayımlandığı gazeteyi aldım, kestim bir güzel, üçüncü hamur bir A-4 kâğıda yapıştırdım. (Bana telefon edip iznimi almak isteyen hanımefendi ne yazık ki ricamın gereğini yerine getirmemiş, bir başka deyişle bana yeterince inanmamış, kazma gibi duran adımı şiirin altına oturtmuştu, buna pek üzüldüm.)

***

Günün birinde -aradıklarımı artık bulamaz hale geldiğimde- mükemmel olduğuna inandığım bir arşiv sistemi oluşturdum. Sözelimi "Kitap cildi nasıl yapılır"ı mı arıyorum, 16 numaralı klasöre buyur.. ya da sözelimi Mehmet Ali Kılıçbay'ın *Cumhuriyet Dergi'*de yayımlanan "Bir Ortaçağ İcadı: Aşk" yazısına mı bakacağım, 9 numaralı klasöre buyur.. işte böylesine 'mükemmel' bir arşiv!

Gerçekten de başarılı bir çalışmaydı, hâlâ yararlanırım.

Ne var ki, nice zamandır yazmayı düşündüğüm bu yazıya soyduğumda, eşekten düşmüşe döndüm: Sözümlü ettiğim anma ilanını -çok değerli bir yanımı demeliyim- bulamadım, katiyen yok arşivimde!

Bu yüzden, fazladan, bir duble daha rakı içtim.

Hamış:

Ben mi, arkadaşlarım için de ölüm ilanları yazdım.

• • •

Oğuzhan Akay, Sina Akyol'un Nisan 2009 tarihli 112. sayımızda yayımlanan Türkiye Yazıları dergisiyle ilgili bölümüne ilişkin bir açıklama yazmış. Aşağıya alıyoruz. –Akatalpa

SELAM,

... Eve geldim baktım dergilere. Bizim olduğumuz yılda zaten yazı işleri grubu diye bir şey hiç yazmıyor. Adımız yok. Gültekin'le Ali, dergideki bir söyleşide derginin redaktörü olarak tanımlanmış.

Acaba diyorum kendi kendimize mi gelin güvey olduk?

Sakarya'daki küçücük oda, tepeleme eski sayılarla doluydu.

Kör bir tuvalet vardı ki sıkışsan bile giremezsin.

Küçük bir masa ve sandalye.

Haftanın bir günü nöbetçiydik. Ve o gün gider dergide beklerdik işler ikişer. Olur da bir hevesli şiir ya da yazı getirirse alırsız diye.

Gençlik ve önemsenmek öyle bir şey sanırım.

Demek ki günde iki kişiden haftada on kişi (hafta sonunu saymıyorum), yazı işleri grubuyduk.)

Hepimizin bir arada olduğu bir toplantıda seçme yapmadığımızı göre (o odaya en çok üç kişi sığabilirdi, biri ayakta), yazıların, öykülerin ve şiirlerin daha sonra Ahmet Say'da toplanması doğaldı.

Bugün bakınca solcu, demokrat şairlerin orada toplandığını ve o kaynaktan çıktığını görürüz. Ahmet Telli, Azer Yaran, Ali Cengizkan, Gültekin Emre, Koray Küçükemiroğlu [*Yunus Koray: Akatalpa'nın notu*], Ahmet Erhan, Veynel Çolak, Hüseyin Atabaş, İ. Mert Başat, Yusuf Alper ve bugün adı belli şairlerin bir bölümü, *Türkiye Yazıları*'nda boy göstermiş hep.

Sina Akyol'un şiirlerini kim Ülkü Ulurmak'ın şiirlerine benzetti de olmaz dedi bilmiyorum. O dönemde böyle bir karşılaştırma yapacak bir başka genç şair olabilir miydi gruptan? Varsa da zaten herkesin söz ve seçme hakkı eşit olduğundan red söz konusu olamazdı.

Demek ki ancak kendimize geçiyordu hükmümüz.

Öte yandan babalardan biri vardıysa, yani Sina'nın anlattığı olay daha önce olduysa künyede isimler yazıyordu o dönemde. Ragıp Gelencik, Demir Özlü,

Vecihi Timuroğlu, Ahmet Say gibi...

Acaba ben verdiğim de yukardan bir yerden mi dönmüştü şiirler.

Ki, benim şiirlere de başta 3. Yeni şiiri mi bunlar denmişti heyette, gülünerek.

Ben de dönmüştüm yani. Heyetten. Sonra Cemal Süreya el verdi de, biz de mürüvveti gördük. Şiirimiz çıktı. Sonra da devam etti...

Her neyse... Böyle şeyler günü gününe not alınmadığında anlam bulmuyor.

İnsan belleği çünkü gerçekten insana oyun oynuyor.

Bu arada bir de not düşelim tarihe, ki o kesin. İlk şiirim Haziran 78 sayısında "Neydi O?" adıyla çıkmış, kısa bir şiir.

Ezcümle öyle de böyle de olsa, rüştiümüzün henüz olmadığı kesindi.

Gültekin'in Sina'nın şiirlerinin okunduğunu hatırlamaması da doğaldı, yazı grubunda.

Çünkü böyle bir şey hiç olmadı.

Oğuzhan Akay

Not: Biraz yazı haline getirerek yazdım. Sevgiler.

Serap Aslı ARAKLI

DAĞLAR YÜZÜME KÜSTÜ

hüsn'e

bu kadar çok yalanı nasıl söyledim
şiire döküldüm bak tekrarlıyorum kendimi
içimdeki nehir nerede başladı nerede bitti
beni bu şiir anlatmaz ki

üzgünüm ben seni çoğul iklim saydım
her defasına iki el gezindi yalnızlıklarına
kime büyütüldü bu masallar
ben kimlerle aynı tanrıya inandım

insanlar karmaşık ikinci el yalanlar
baba bana inan beni anla
evde duruyor çözümleyemediğim insanlar
kızma serabımı arıyorum cevapsız telefonlar

bırak artık masumiyete ateş etmeyi
öğrettiğin neydi nerede o lisanlar
içimde her dakika meçhule yolculuk var
hayatıma iddiaya girelim yüksek oranlar

anlamı anla beni çöz baba
bu aşktan içimde ikinci derece yanıklar var

Seda ERİŞ

TROPİK ÇAĞRI

"Tanrım beni arketiplerimden esirge."

Tenine düşürdüğüm cemre taneleriyle
Ansızın ürperen
Solgun bakışlarında yaşlandı gece.

Büyük dualarla döndüm ceddin soğuğundan
Küçük kurbanlar vererek
Gelincikleri evliya sanan acunda
Duruşumuz en tabii ton artığıydı laciverdin.

Tarih sıyırdı geçti tenimizi sen bana görünmeden
Tanrısı olmayan ruhban zamanlarda yaklaştık birbirimize.

Bir bulutun tropik heveslerinde büyüdük

Gündüz sözlerinde sanal sandığımız
Kıyı şeridi ve düş saçakları altında eylüle hükmünü veren
Büyü yitimiyle
Bedende açan koşumsuz bitkileri soldururduk

Sarıca dokun, ayindeyiz işte.
Bakışlarında ikaros uçuracaktım
Çan sesleri ve senin tekin salgılarınla
Ruh göçü yaşayacak olan bedenime
İtimat eden çağrıydı bu.

Bırak uyanık kalsın ten kasmağında
Sevişmenin aşketiği.

Sen apokaliptik döngünde beni kendine erden kıldın.

İlkay ÂŞIK

SU

Susss.
Toprakta tek bir ot bitmez
Bu yüzü nereye götürsen
Arkanda öteki yüzü
Kalır, tohumda kabuk
Ağızda kiraz çatlaması

Her ağaç suyu görmez
Rüzgârı tanrı *bilirsen*
sevin yine de
Harikadır, sonbahar yağmurları
zamansız

Susss.
Sular yürüse yüzümüze
Gece ağartır gündüzünü
Onu hatırla!

Harun ATAK

NIHİLİZAN REQUIEM

beni aramayın..
lirik levhalardan silin adımı. saat dursun!
lekeli lahzalar lal olsun.. akmasın artık!

şemsiyemi unuttum!*eridim lav yağmurunda.
toprağa karıştı gövdem. çözüldüm!

çözüldüm ve değiştirdim kimliğimi.
ben bir başkasıdır** artık.
geçmişimi yadsıdım!***

sıyrıldım insani her eylemden..
kurgulardan soyutlandım!
hiçliğe döndüm yüzümü..

ne mutlu ki, tamamen ölüyüm!****

* nietzsche   ** rimbaud
*** lautrémont   **** mallarmé

Ceyhun ERİM

GÖÇKÜN

Koynunda solgun vadilerle çıktın-
anılar bıraktın zamanın
terkisine. Şehrin labirentlerinde
saklanan hüznün tebessümü yankılandı
yalnızlığının duvarlarında.
Göçkün ve hareli gözlerinden süzülen keder
Tenha gülüşünle menevişlendi.
Yüzünü denize dön, sesini rüzgâra ver
Güneş ağartsın saçlarını

ŞİİR DERSLERİ II

Ahmet ADA

1) Şiir ve etik sorununu çeşitli köşegenleriyle görmeye, göstermeye çalışayım: İki ulam var: 1) Şairin etiği, 2) Şiirin etiği. Bu ayrım, birbirinden bağımsız, özerk değil, birbirine bağlı, karmaşık ilişkiler bütünüdür. Şairinden dolayı şiirin etiği ortaya çıkar. Ama, öyle dümdüz ortaya çıkmaz. Şiirin derin yapısından okunur ve karmaşıktır.

2) Etik nedir? Alain Badiou *Etik* (1) yapıtında, “Etik, Yunancada, iyi bir “varoluş tarzı”, bilgece bir eylem yolu arayışına karşılık gelir. Bundan dolayı etik, felsefenin bir parçası, pratik varoluşu. İyi tasarımı etrafında düzenleyen parçasıdır” diyor. Öznenin ahlakıyla ilgili bir kavram. Devam edelim : “Etik, ister bireysel olsun ister kolektif, bir Özne’nin pratiğini yargılayan ilkedir.” Alain Badiou, Hegel’e dayanarak, etik ile ahlak arasındaki incelikli ayrımı, “Etik ilkenin uygulamasını dolaysız eyleme ayırır, ahlak ise düşünümsel eylemle ilgili olacaktır” diyor. Etik, iyiyi kötüden ayırt etmenin bilgisidir. Dolayısıyla her alanın etiği vardır: Medya etiği, tıp etiği, insan hakları etiği, toplumsal etik (bir arada yaşamının etiği) vb. Badiou, etik sorununun dağılımını böyle özetlerken şiirle ilişkisini kurmuyor elbette. Biz biliyoruz ki, etik, her iyi şiirin yapısında anlam olarak vardır. Her iyi şiir ‘olumsuz olanı’ iletir, ‘olumlu olanı’ duyumsatmak, sezdirme için. Şairinden dolayı iyi şiir yoktur. Şairine karşı iyi şiir vardır. Bu da, şairin kötülük karşısında alacağı tavra göre ölçülebilir bir şeydir: Sivas’ta, 2 Temmuz 1993 günü yaşanan vahşeti onaylayan bir tutum içinde olan İsmet Özel, kötülük karşısındaki tavrıyla ‘olumsuz olan’a örnektir. Vahşeti onaylayan insan, ‘büyük insanlık’ için yazan insanın öteki kutbundadır. İnsan olma etiğini ters yüz etmiştir İsmet Özel. Bunun şiirine yansımaları kaçınılmazdı. Son yazdığı şiirlerle, önceki şiirlerini karşılaştırmalı inceleyenler, şiirindeki gözle görülür düşüşü saptayabilirler. Etik ile estetik arasındaki karşılıklı etkileşimin estetiği de aşındırdığını söyleyebiliriz.

3) Kötülük sorunu karşısında şair, birey olarak tavır aldığı gibi, şiirin öznesi olarak da tavır alır. İnsanlığın hakikati için yapar bunu. Nazilerin Avrupa Yahudilerini imhası, İsrail’in Gazze’de Filistinlileri imhası, Türkiye’deki toplu imhalar vahşettir. Köktenci kötü mutlak kötüdür; dolayısıyla şair köktenci kötüye karşı, şiirin etik ve estetik yapısıyla hakikatin üretilmesine katılır. Hakikat, doğruluğu, erdemi içerir. Paul Celan’ın Ölüm Havası, Nâzım Hikmet’in Saman Sarısı, Mahmut Derviş’in Beyrut Kasidesi, etik ve estetik birliğin çok düzeyli bileşenleri olan şiirlerdir..

4) Her modern şiir kendi için şiirdir. Bu ne demektir? Şiirin sorunu istek etik olsun, ister olmasın, neyi temeline alırsa alsın, önce ‘kendi için’ şiir olmalıdır. Bu estetiğin öncelendiği bir durumdur. O zaman, ‘sorununu’ dile getirmekte güçlük çekmez. Kendiliğinden şiir ise estetiği öncelemediğinden şiir dışına düşer.

5) İoanna Kuçuradi *Etik*’inde (2), insanların başka insanlarla ilişkilerine dikkati çeker. İnsanların kendisi için eylemde bulunurken etiğin değerlendirme yönü açığa çıkar. Değerlendirme ve değer kavramları da etiğe içkindir. Bir şair, etrafında olup bitenleri, olguları değerlendirip imgeleminin düzeneklerinden geçirerek imgeler haline dönüştürür. İoanna Kuçuradi, “Etik ilişkilerin bu önceliğini, yani her türlü insan ilişkilerine temel olduklarını, nerede bir insan, insanlarla ilgili bir şey yapılıyorsa, orada bir etik ilişkinin söz konusu olduğunu, yapılanın doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak değer sorunlarıyla ilgili olduğunu gözden kaçırmamalarında yarar vardır” (s. 11-12) diyor. Şairin, öncelikle duyarlı bir insan

olarak, insanın yeryüzündeki yaşantısını gözlemlediğini, hem kendi hem de ötekinin kimliğinde ontik kaygılar içinde olduğunu biliyorum. Bu durumun, çağrışımlarla, güç anlaşılır dizelerle, göndermelerle modern şiire yansıdığı bilinmekte. Şairin, kötülüğü dizelerine taşıyarak iyiliği sezdirmesi etik kaygılardan kaynaklanır. Yıllar önce St. John Perse, “Şiirde herhangi bir oyunun yeri yoktur artık” diyordu. Bugün, şiirin üreteceği değer insanın değerleriyle bütünleşmesi giderek zorunlu hal aldı, alıyor. Şiirin üreteceği değer ses ve anlam olarak bize döner. Anlamın etik içeriği ise şairi de, okuru da aydınlıkta bırakmalıdır. Şiirimiz kapalı, çetin, güç anlaşılır olabilir. Ama her zaman, hatta çağlar boyunca sürüp giden acıları aydınlıkta bırakan bir yanı vardır.

6) Etik sorununu toplumsal bağlarından yalıtarak yansıtamayız. Ayrıca, sorunu Dil’e açmak, şiirin gereksindiği estetik olarak dönüştürmek, şiirsel bir yapı kurmak ve sorunu şiirin derin yapısında yansılamak kolay olmasa gerek. Şiirsel söylemi yitirdiğiniz anda şiiri kuramazsınız. Şiir, duyuşsal basınçlarla ilerler, sonra dizeler duyarlılığa dönüşür: İnsanlık için mutluluk, demokrasi, eşitlik, özgürlük, kardeşlik duyguları taşıyan, acıların yaşanmadığı bir dünya özlemi, şiirsel söylem içinde estetiksel olarak dile getirilebilir: Pablo Neruda, Nâzım Hikmet, Yannis Ritsos gibi şairlerin şiirlerinin iyimser umudu bu yüzden okura geçer. Çünkü etik çağrıları insanlığın acı çekmediği bir dünyanın özlemidir. Bu özlem has şairin özlemidir ve insanidir. Şairler olarak, bir ahlak anlayışının içinden konuştuğumuzun farkında olmalıyız ve şiirsel söylemin içinden yazınsal düzleme çekilebilmeliyiz. Geçmişte estetikle bireşime giremeyen ‘sorunların’ nasıl açıkta kaldığını, şiire dönüşemediğini hep birlikte gördük. Felsefe, dünya görüşü, etik gibi olup bitenleri anlamlandırmamızı, varoluş tarzımızı ortaya çıkarmayı yüklenen düşünce dizgeleri şiirin neresindedir? Şiir, sözcükler, dizeler, sesler dünyasının örgütlenmiş halidir. Düşünce dizgelerine karşı sıfır noktasındadır şiir. Bizim, şiire yüklediğimiz şeyler, etik diyelim ona, sıfır noktasındaki şiirin içini doldurur. Şiir, gerçekten şiirse, yüklendiği şeyi estetik olarak dönüştürür, yapısı içinde eritir. Bu noktada, acıları Dil’e taşımak ahlaki sorumluluktur. Acılar yaşanmamış gibi durmak etik değildir: Picasso “Guernica”yı yaratmamış olsaydı, orada olup biten katliam zamanla unutulacaktı. Sivas katliamından sonra şiir yazmak belleğin anımsayıp yeteneğiyle açıklanamaz. Simgeler, sesler, anılar, türküler, eşyalar, yüzler, geride kalanlar bu vahşeti her an zaten anımsatır. Bellek onları kurar, yeniden düzenler. Yannis Ritsos ‘Kastania’ şiirini yazarken etik sorumluluk içindedir. Çünkü, toplumun ortak bilincini, ortak acılarını şiirleştirir. Ahmed Arif’in ‘Otuzüç Kurşun’ şiiri de öyledir. Bu şiiri okuduğumuzda, halkın belleğinde olan acıyı, acının ilişkilendiği olguyu, olaylar zincirini ‘nesnel bağlaşımlar’ yoluyla yeniden canlandırma olanağı buluruz.

7) Buraya kadar şiirin etik bir bildirişime bitiştiğini gördük. Şair-öznenin ya da Ben’in aynı zamanda öteki olduğu çağdaş şiirde Dil’in, gündelik dilin uzlaşım ortamından kopan Dil’in etiği içermemesi düşünülemez. Dilin kurduğu şiirin, etiği, dolaylı da olsa içselleştirmesi şiire ne katar? Çok şey katar. Çağdaş şiir kendinde ve kendiliğinden bir şey değildir; etik ise ona sözcüklerle teyellenen asli bir şeydir.

(1) Alain Badiou, *Etik*, Metis Yayınları, 2004

(2) İoanna Kuçuradi, *Etik*, Türkiye Felsefe Kurumu Yayını, 2006

Deniz DENGİZ

GÜLTEN

-gülten akın için

1-siyah saçlarımı ör bana tadımlık aşklar niyetine susalım
gülten
hangi sılada kaldı annemin üzgün bakışlarındaki oğul
sevgesi

2-aynalarda kalan bir yılan derisiydim çarptıkça mevsimlere
yedi rekâtlık çocuklar sarkardı avaz kasıklarına gülten

3-kısa evlerde çok bol sandviçli seslere karıştım evvel
kalabalık içinde
benim tirşe suyumu çıkart uyusun artık gölgem tanı
biçimini alabilen

4-suratımda yalaz yağmurlar yankılandı küflenir aşk sustum
işte gülten
anneme söyle affetsin beni doru atlar üzerime bastı kış
kıyamet günü

5-çoktandır karanlık sakat odamı sevmedim içimdeki loş
kadını terk ettim
üvey annemdi aslında deniz ben gülteni sevmeden çok
önceleri çok topaldım

Gaziantep, Haziran 2008

Ahmet YILMAZ

ACI KAHVE

aynı yerden köpürür kimi yaralar

ucuza kapattım meğer elimde kalacakmış
köşe bucak kaçtığım çingene kadından
pazarlıkla aldığım mor menekşeler

ne armağan ettimse bağışlanmaz suç
ne alışverişmiş ki bire üç ödedim

acemice inceltilmiş kaşları takma kirpikleri
bir garson kızın ellerinden tek yudumda içtim
kırk yıl unutmaya yemin edip acı kahveyi

her akşam gözden ıraktım topallayan masada
sadece gülüşü için plastik kelebeğin
elimde hep aynı kitap hep aynı sayfa
bir yabancıya göz kırpıştıydı eve dönüş biletim

ağrıyan bir yuvadır diye eski yaralar
aylarca dönemedim oraya ve kendime
utana sıkıla aşkın dilini çözdüğüm yerde
iki sevgili sessiz bir öpüşmeyle düğümlü şimdi

kalbimden kalan son parçayı da merdivenlere

Halil İbrahim ÖZBAY

GÖZÜN SAKARLIĞI

buğdayın gürültüsü ekmeğe geçiyor
zamana geçiyor her şeyin ölüsü zaman insana
sonunda aleve mumyalanmış ipiz
sonunda yaşamaktan ölmüş her adam
taammüden iyi davranıyor kadavra

susku: aramızda o derin nehir

sesim bilinsin diye bir ağacın yokuşundan düşüyorum
en çok hangi taş kanatırsa şeytanı oradan
taşıyorum çünkü en iyisi dil
narkozunu almak unutulmuş her şey densin
densiz ve dengesiz yakalanma korkusuzluğuyla

aslında ölümü en çok cellat ipliyor
daha ilk ilikte parmağı şaşırınca hayat kısa
kalıyor göğsümüzde öbür yarısından
sular tuzla kanatırken kendini mahcup
vurup orada öylece duruyor kıyı

ya da susku: kuyumuzda o rehin nehir

dünya ateşler içinde tanrının sayıklaması
göz kapaklarında unutulmuş bir parça an
bulsam hiçbir şeye vakti olmayan ölülerin
ah inansam boşluk mürekkep lekesi uçurum kenarında
ve ölüm bir kerelik sakarlığı gözün

Oresay Özgür DOĞAN

HAVUZ

*-kim büyümüş ki yaşama
yaramaz bir mavidir
içimizde ateş çiçeği, gülümser-*

aceleci ve korkak ağdalı zaman
yüzünde kan kırmızı mum, eriyor
eriyor, soğuyor, bozuk gen yangını

sonra uyumsuzluk yumağı
kafesinde aç fosil

ölüsünü yakasına asıyor karanfil
gönderilmemiş bir mektup gibi
çıplak, acının kalabalık kentinde
küçük odalarca aynada hüzün

bu yasalar, saydam ruh...
ürküye boncuk yaşlı umut...
ve kir...

varlığına harf arıyor, aklın duygusu
onca yükün altında güzelgünler
sularını boşaltıyor incinerek...

‘HADİ GÜLÜMSE’

Gültekin EMRE

Prangalar (1967) kitabında yer alan, 1963’te yazılan “Gülümse” şiiri Kemal Burkey’in edebiyat dünyasına giriş vizesi olmuş sanki: “Hadi gülümse bulutlar gitsin”. Yolu siyasetin çetin ceviz patikalarında pişecek olan şairin dünyası emekten yana bir kavganın önünü açmaksa, “O yalın yapıldak / O göğüsleri ceviz ağaçları gibi kavruk / O gözleri ateşten iki ateşten kor / O sokaklardan delişişek gibi geçenler / Bizimkilerdi” (*Bizimkiler*) dizeleri bunu pekâlâ yapacaktır zaten. “Yoksa ben nasıl yenilenirim”. Eskiyen yaşam biçimlerini, düşünceleri, inançları kirlili bir gömlek gibi sırtımızdan çıkarmak yenilenmek değil midir? Yenilik yeni bir dünya kurmaya da hazırlıktır yeni düşünceler eşliğinde. “Belki şehre bir film gelir” O film başka dünyaları serer göz önüne hayatlar değişsin diye. Kimi fırtınalı, eylemlerle dopdolu hayatların filmi de olabilir bu. Başkalarının hayatları örnek olsun diye gelir belki de bu filmler şehirlere, kasabalara. “Bir güzel orman olur yazılarda”. Yazılar, çoğalmak için vardır; yazılır, yalnızlıkları paylaşmak için elden ele dolaşır; kavgaları anlatmak için yazılır geleceğe şimşek düşürmeyi düşleye düşleye ve yalnızlar günü gelir el ele versin diye okunur bu yazılanlar. “İklim değişir, Akdeniz olur, gülümse”. İklim değiştirmek küresel ekonominin baş tacı ettiği kimi kurum ve kuruluşların dünyamıza kötü armağanı ama daha bu canavarın adı geçmezken söylenen iklim değişikliği, yeni bir düzeni imler Kemal Burkey’in öne çıkan bu şiirinde. “Akdeniz” duyarlığı da devreye girer sessizce. Hayata, geleceğe “gülümse”mek güç toplamaktır yine de ezilip dursa da insanlığın yarısı. Şiirin devamı farklı bir duyarlığı, estetiği koyuyor önümüze: “Sazlarım vardı, ırmaklarım vardı çok / Çakıl taşlarım vardı benim / Ama sen başkasın anlıyor musun / Tut ki karnım acıktı, anneme küstüm / Tüm şehir bana küstü / Bir kedim bile yok anlıyor musun”. Ceyhun Atuf Kansu, “Gülümse” şiiri üstüne şunları yazıyor: “Bir şiir de, soy bir şiir tohumundan gelişerek oluşmuş, eleğimin ortasında sapaşaklam duruyor. Kemal Burkey’in Gülümse adlı şiiri.” Türkçeye farklı tatlar taşıyan şairin bu şiiri için şunları da söylüyor Kansu: “Vakitlerden, bırakmak istemediğimiz bir ikindi, eleğimde bir ikindi duruyor. Onu, bir gün kokusu geçip gitse de, şimdilik bir ikindi havası gibi koklaya koklaya okuyorum. Türkçeden yeni bir selam gibi.”

“Bütün geçmişi oltaya takıp” öyle çıkar şiir ve siyaset yoluna Kemal Burkey. Tunceli (*Dersim*) doğumlu şair Kürt kimliği ve doğasını şiirlerine, yaşamına ağırdıyor kültürel, tarihsel boyutlarıyla birlikte. “İnsan bir kere kopmasın kendi akşamından” gör başına neler gelir; mahkemeler, hapisler, sürgünler... onu bekler arkası arkasına. “Tutup kendisine hüznü aşılamış” bir yaşamın içinde buluverir kendini ezilenlerin yanında sınıksız yer alınca. “Acısını” yudumlar zor da olsa, “Bilmediği bir kentte” sabahlamak zorunda da kalır çoğu zaman. Böyle anlarda onu “kadınlar ve savaşlar” “Bir bardak şarap, dostluklar ve cigara” avutabilir ancak. Yağmurlarla, damlalarla dolu olsa da şiiri “Ey hayat” diye seslenebilir “güzel oyun”a. “Kopuk bir dal gibi elimizde buruşan” ölüme de seslenir yurdundan ayrılırken ve vedalaşır uzun bir sürgüne mührünü basarken “kırlar”la, “gökyüzü”yle, “deniz”le. Umutlarına, uykularına da veda eder kendisine yurdunda yaşama hakkı tanımayan adamlara sırtını dönüp. Yeni umutlara yelken açar ve İsveç’i mekân tutar zamanı belli olmayan bir süreyle göze alarak umutlarına sarınıp “Bir yerlere gitmeli insan / Bir yerlere gitmeli” diye diye. Bu yerlere gitmelinin başka bir anlamı da çalışanların yaşam koşullarının düzeltilmesini imliyor doğal olarak. “Alın yazısı gibidir” onun yurdunu terk ettiği. Onun için şu dizeler farklı bir yaşamın üstüne serilen örtüyü kaldırır sessizce, içe işleye işleye: “Sen de baktın dalgın, unutmuş / Boş sokak, hiç ağaç, anlamsız ev / Bir tren... başımı alıp gitmiş / Sen de duydun yaşanmaz bir sevdayı / Ya da yaşanmış bitmiş”. Böyle bir sevdadır kıldan ince kılıçtan keskin ve sezdirmelerle yol alan bir şiirin içinde boy vermeyi sürdürür hep siyasal buluşmaları da yedirek dizelerine. “Bütün ekmekler için” savaşan biridir

Kemal Burkey. “zincir” ve “kamçı”yadır başkaldırısı, insanın köleleştirilmesine, ezilmesine, horlanmasına da... “Nerde zincirler kopmuşsa, ışımışsa karanlıklar / Ben orda ölmüşüm bil”. Yalnızca kendi yurdu için savaşmayı göze alanlardan değildir o, evrensel boyutta bakar kavgaya ve hayata: “Bu senin savaşındır Zencim / Portorikolum, Dominikim, Hintlim / Bu senin savaşındır Kızıldilerim / Madritlim, Zonguldaklım, Diyarbekirliim”. “Çiçekteki zincire, zincirdeki ekmeğe” isyan eder durmadan: “Hayat bir türküdür” oysa, bilene ve çığırına. “Yoksulluk” “bilgisizlik” kötüdür der köleliğe başkaldıran Spartaküs’e seslenerek. Kendisi de bir Spartaküs’tür verdiği kavgada. Bu zalim büyü bozulacaktır günü gelince, karanlıktaki öyküler gün ışığına çıkacaktır anlı çanlı. “Elbet insan merhaba der hayata”. “Açlıktan ve tutsaklıktan” çıkıp gelir içinde biriken çağlarla, yani savaşa atılmaya. Onun için yaşamak “Kalabalıklar önünde” taşıdığı bir türküdür hiçbir zorbalığa boyun eğmeyen. O ki “yalnızca sevmek” isterdi “Sizi, kırları, yaz akşamlarını / Bir kadın eli gibi geçsin” isterdi saçlarından rüzgâr. “Bir türkü “söyler, “güneş vardır içinde”.

Dersim (1975) ikinci kitaptır ve acı, yanık, yaralı bir tarihin destanı gibi nakışlıdır şiirimizde. Sevda gibi taşır içinde “Bir tomurcuğun gerilimini”. Çünkü onun kavgası “Güzel günler içindi”r. “Evrensel bir türkü” çığırma için çıkmıştır yola “Mutluluğun ve hüznün ayrımında”. Yüreğini “güneşlerde pişir”miş, özgürlüğünü “Göklere kazı”mış bir şairdir Kemal Burkey. “Ölüme karşı yaşamadır devrim / Devrim bir sabah / Devrim bir sürgün / Devrimci ki kan kırmızı bir güldür / Devrimcide bir kavgadır ölüm”. Paylaştığı dünya görüşü böyledir onun ve yaşamıyla örtüşür şiirleri de bire bir. Sürgünden bakar yurduna, gelişmelere, sorunlara. Bir zamanlar hiç ağza alınmayan ve korkulu bir tema olan tabu “Kürt sorunu” bugün devletin en üst düzeyinde çözüm arayışlarıyla dile getiriliyor sürekli. Ölümle varılan bir yerde duruyor bu sorun ve çözüm beklilik herkesten. On bir şiirden oluşan “Dersim” şiiri bir destana giriş niteliğindedir ve tarihsel süreci, kimliği, kültürü, dili içerir şiirin izin verdiği ölçüde: “Bir eski öyküdür bileceksiniz / Masallardan kalmıştır Dersim / Ülkemin ortasında gizli / Yanık bir türküdür Dersim”. Savaşımıyla var olan “sevda”lara sürer atını Kemal Burkey “bir başka yarın”ın yoluna dikerek gözünü, gözleyerek “Bir umut çiçeği”ni. Hapishlikler, yıldırımlar yaşamış bir yüreğin çığlığıdır şu dizeler: “Kim bizim kadar sevebilir / Bu çığlık çığlığa doğan günü”.

Yakılan Şiirin Türküğü (1993) üçüncü kitaptır ve sürgünlüğün, özlemin... yükünü taşır. Kürtçe yazılıp Türkçeye çevrilen şiirlerde de aynı hava sezilir ve daha lirik bir söylem şiirlerin gövdesine ağıştır. Bir sonraki kitap *Can Taşır Dicle*’dir (1998). Ahmet Telli, “Öfke ve dostluk, kardeşlik ve özgürlük tutkusu, umut ve aşk onun şiirinde lirik bir tınıya” dönüştüğünden söz eder onun şiiri için: Hüznülü, hayatın yükünü iyice süzmüş, aşkı sevdayı iyice demlendirmiş, umudunu yitirmemiş *Rübailler* de ilkin Kürtçe yazılmış (1992), sonra Türkçeye çevrilmiş: “Hayat bir gönül ateşi, gün gelir söner / Bir su gibi avucundan süzülür gider / Bu güzel gün, bu deniz, bugün var yarın yok / Bir güz yaprağı yel önünde, geçip gider”. Daha önce yayımlanmamış, toplu şiirleri içinde yer alan *Gecenin Koyununda Bir Adam*’daki şiirler, şiirden kopmayan Kemal Burkey’in dirençli, sevdalı dünyasına ışık tutuyor kendi şiirine uzak düşmeden.

Kemal Burkey’in şiirini Enver Gökçe, Ahmed Arif şiirine bağlayabiliriz sanıyorum. Ortaklıklar, benzerlikler ortada. Ne yazık ki bu iki şair gibi onun şiiri güçlü, sarsan bir yapı oluşturmuyor tüm lirikliğine, siyasal göndermelerine karşın. Yine de kendi sesini korumayı başarmış, Türkçeden ve Kürtçeden kopmamış bir şiir sunuyor bize, *Hadi Gülümse*.

Kemal Burkey, *Hadi Gülümse*, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2008, 553 sayfa.

Utku ÖZMAKAS

Kemal Tekin (1976) ilk kitabı *Kardan Nesil* ile okurun önüne çıktı.

Kardan Nesil, birçok bakımdan dağınık bir kitap görüntüsü veriyor; ancak bu Tekin’in tek tek şiirlerinde de görülen bir durum. Kendi içinde bir bölümlenmesi olmayan kitabın, genellikle kısa şiirlerden oluştuğu görülüyor; ancak Tekin, kısa şiir yazmanın en büyük tehlikesini savuşturamamış gibi.

Kısa şiirlerin, şair-ben dışında şiire giren karakterlere gerçeklik kazandırmak, karakterleri inandırıcı kılmak gibi bir sorunu olur daima. Bu türden şiirler genellikle fonunu fazla belli edemeden okurun gözleri dizeleri aşar ve şiir bitmiş olur. Bu nedenle de çarpıcı, vurucu bir tespitin ya da betimlemenin olması kısa şiirin işini kolaylaştırır. *Kardan Nesil*’de ise çarpıcı tespitler ya da betimlemelere yer verilmemiş. Bunların yer bulmasının tam aksi yönde ilerlenerek, “sözcük”ün merkeze alındığı bir şiir kurulmaya çalışılmış.

Sözcüğün merkeze alındığı bir şiir kurma çabası, doğal olarak sözcüklerin çağrışım gücüne bel bağlamış olacaktır. Bu durumda sözcük seçiminin büyük bir önem kazandığını söyleyebiliriz; ancak *Kardan Nesil*’de ne ses açısından ne de söz dağarcığı açısından geniş bir sandığım okurun önüne koyulduğunu söyleyemeyiz.

“Sağduyu”, “hicran”, “menzil taşı: fal”, “saat” gibi şiirler kitabın genel durumunu yansıtan şiirler. Bölük pörçük ve sözcüklerin çağrışımına çok fazla güveniliyor. Zaten *Kardan Nesil*’in Aşıl Topuğu da sözcüklerin çağrışımına duyulan güven oluyor. En güçlü olduğu düşünülen yer, en zayıf yere dönüşüyor.

Kardan Nesil’deki nereye gideceğini bilmeyen hatta belki Araf’ta kaldığı söylenebilecek özne, kurtuluşu yazarak anlatmakta buluyor. Ancak o öznenin derdi, okurun derdine temas etmediği sürece okurla kitap arasında hep bir mesafe kalıyor. Bu mesafe de şairin derdini anlamasını engelliyor, duygudaşlık kurmayı güçleştiriyor.

Daha önce de dile getirdiğim üzere *Kardan Nesil*’de sözcüğün merkeze alındığını görüyoruz. Kısa şiirlerde sözcüğü merkeze almak kitabı bir “telgraf” haline getirme

ŞİMDİ BEKLENEN

Sıkıntılıydı eylem
Nedense kımıldamıyordu
Ellerinin ayaklarının parmakları bugün
Donuyordu bütün gövdesi arada bir
Hemen sonra buz kesiyordu tepeden tırnağa

Oysa ulaşması gereken çok iş vardı
Seller evleri alıp götüren
Yangınlar ormanları alıp götüren
Çalmalar çırpımlar bankaları alıp götüren
Nice yollarda aptallıkları anaları babaları çocukları götüren
Açlıklar susuzluklar işçileri işe kavuşmaları alıp
[götüren

Eylemler ülkelerin yüreğidir
Koşullar nice uygun olmasa da
Nice kısıtlı nice az olsa da yapmak etmek
Bulur onlar yolunu yordamını

Toplumların taşıdığı bir artı güç var
Görülmez o
Günlerin yılların birikimidir o
Nerede çoğaldığı nasıl boy attığı sezilmez
Birdenbire görülür karşısında yönetimin
Bir masal gibi görülse de o
Şimdi yönetim olmuştur masalın masalı
Şimdi toplum toplum olmuştur

(*Dağlarca’nın Ruhan Ertop’a yazdırdığı yayımlanmamış şiirlerinden.*)

riski taşıyor. Bağlısız, kopuk, şairin zihninde bir araya gelen görüntünün okurun zihnine aktarılması için genellikle yetersiz kalan bir hal alıyor. Baştan belirteyim ki şiire ilişkin tanımlama çabalarını genellikle yararsız bir çaba olarak görmüşümdür. Bu nedenle “telgraf” benzetmesini yaparken, hem metnin anlamsal bütünlüğünü hem de biçimini kastetmeye çalışıyorum. Nasıl bir telgraf kalıplara ve birtakım standartlara hapsolmüş bir biçimde kullanılıyorsa şiir de o hale gelmiş olarak görünüyor. Belki Tekin şiiri okura çekilen bir telgraf olarak görüyordur; ancak sonuçta bütünlük olmayınca, biraz olsun dağınık olunca “telgraf”ın zarfından başka bir şey görmek güçleşiyor.

Yayın Yönetmeni : Ramis Dara (Mollagürani Mah. Teker Sok.
No: 8, Zemin Kat, Osmangazi-BURSA)
Yayın Danışmanları : İhsan Üren, Gültekin Emre,
Serdar Ünver, Nahit Kayabaşı.
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü : Tülay Elal Muş (Barış Mah. Adalet Sok.
: Adaletkent Sitesi H Bl. D: 3 Nilüfer – BURSA)
Yazışma Adresi : Ramis Dara PK 68 16361 Ulucami – BURSA
E- Posta : akatalpa@hotmail.com

Katkı Payı : 20 YTL
Posta Çeki : Ceyhun Erim adına 5742436 numaralı hesap
(Ya da) Banka hesabı : Ceyhun Erim adına, Finansbank Heykel-
Kredikolay Şubesi, Hesap no:21329696
Abone ve satış için E-Posta : cerim66@hotmail.com
Baskı : Akın Erim Mat. Hocalizâde Cad. 7/27
Setbaşı - Bursa
Yayın Türü : Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 – 7685

